

SLOVENSKA vestnik

Letnik XVII.

Celovec, petek, 21. september 1962

Štev. 38 (1062)

Predsednik Slovenske prosvetne zveze v Bičovsu:

Koroški Slovenci enotni v borbi in delu za našo narodno enakopravnost

„Mimo vseh političnih in svetovno nazornih pogledov je naša prvenstvena naloga: enotnost v kulturnih in narodnih težnjah. Tu nam mora biti slej ko prej vodilo skupna Spomenica koroških Slovencev, ki je nastala v skupnem prizadevanju za pravice našega ljudstva“ je prefekto nedeljo pred tisočglavo množico na veličastni proslavi 50-letnice Slovenskega prosvetnega društva „Bilka“ v Bilčovsu dejal predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter. V svojem globoko zasnovanem govoru je najprej nakazal spremembe, ki jih koroški Slovenci doživljamo zadnjih 50 let in ki tudi oblikujejo gledanje našega človeka, nakar je ponovno utemeljil naše kulturne prosvetne zahteve do države.

Ko je čestital SPD „Bilka“ k zlatemu jubileju je navedel vrsto primerov, ki označujejo pogoje prosvetnega dela in narodnega življenja pred 50 leti, danes in v času teh 50 let. Spomnil je na drhal, ki je pred 50 leti napadala naše prosvetaše, če so odpirali prosvetne domove, ustanavljali društva in se zbirali, da vršijo plemenito poslanstvo, prosvetljenje našega človeka. Ob globokih posegih v naše narodno in kulturno življenje, kakor so bili obe svetovni vojni ter poizkus fizičnega iztrebljanja leta 1942 so taki nastopi naših nasprotnikov proti naši prosvetni dejavnosti pomagali ustvarjati pri narodu sosedu o nas napačno mnenje.

Danes skoraj tega ne poznamo več. „Danes je na našem jubileju prisoten sam deželni glavar in je tukaj spregovoril. Veseli smo te spremembe“ je dejal dr. Zwitter, kajti ta sprememba je delo naših društev, delo naše prosvete na Koroškem.

Celovski škofjski ordinariat koroškim Slovincem najbolj nasprotuje

„In še na eno spremembo je potrebno, da opozorim: Tedaj, ko so naši predniki ustanavljali SPD Bilčovs, smo stali koroški Slovenci strinjeni v konzervativnih vrstah. To je bilo razumljivo, kajti tedaj smo našli tudi podporo in oporo v naši borbi zlasti v teh krogih. Ne da bi s tem hoteli kakorkoli dolžiti naših duhovnikov, ki jim priznamo kulturno delo in njihovo borbo v korist ohranitve slovenske besede v preteklosti in danes, pa moramo le na žalost ugotoviti, da danes ordinariat pod vodstvom generalnega vikarja dr. Kadrasa zlonamerno dela proti koroškim Slovincem. Nočem omenjati komunikacije dela koroških Slovencev, ki je imela očitno politične namene, omenjam samo, da je od tam prišel prvič protest pri prosvetnem ministrstvu proti slovenski gimnaziji v Celovcu, omenjam, da od tam izvira določilo v novem šolskem zakonu, da mora biti veronauk dvojezičen in da ordinariat ni odgovoril na tozadevno spomenico koroških Slovencev, ki jo je podpisalo več tisoč ljudi, temveč jo je prezrl. Omenjam, da danes ordinariat zahteva od vsakega našega duhovnika, ki prihaja v našo faro, da se mora naprej obvezati, da bo vršil bogoslužje v obeh deželnih jezikih tudi na farah, kjer je bila doslej v praksi le božja služba v enem samem jeziku. In omenjam tudi še dejstvo, da je dovolil ordinariat fiskal najbolj ogabnega pamfleta proti koroškim Slovincem po vojni „Minderheit ohne Maske“, ki je izšel z njegovo vednostjo v Carinthiji.

In če smo že pri teh spremembah, naj omenim še to, da je bila pred 50 leti največja rezerva koroških Slovencev prav do danes v državni druge najmočnejše stranke —

socialdemokratov. Letos pa s priznanjem ugotavljamo, da je prav socialistična stranka v svojem volilnem programu poudarila, da se

Naše jasne in odločno kulturne zahteve

„Tu moramo sodelovati vsi, če nočemo, da bo zaradi naše brezbrzičnosti in nezainteresiranosti šel razvoj mimo nas in preko nas. Vključeni v splošno državno in družbeno dogajanje pa imamo še vedno svoje jasne in odločne kulturne zahteve.

■ Z ukinitvijo povojne šolske odredbe smo danes na šolskem področju spet tam, kjer smo bili pred 50 leti, pri zloglasni utrakvistični šoli, ki je v prvi vrsti kriva odtujitvi našega ljudstva lastni slovenski kulturi. Poudarjamo, da z takimi imenovanimi manjšinskimi zakonom nikakor ni bilo rešeno naše šolsko vprašanje in bomo zato terjali novo ureditev vsedoletje, dokler ne bosta na tem področju priznani enakopravnost našemu jeziku in naši kulturi. Nočemo razdora in razbitja sožitja že v mladih srcah, temveč zahtevamo samo vzgojo v šoli na naravnih temeljih predšolskega jezika. Ne moremo pa mirovati če proti vsem pedagoškimi načelom tisoči otrok ne uživajo pouka v materinskem jeziku samo zaradi tega, ker so zakonu kumovali politični vidiki nemških šovinistov in ne pedagoški interesi naših otrok.

■ Na tem področju bo treba temeljitih sprememb, zlasti pa upoštevanja slovenske manjšine pri postavitvi nove šolske oblasti. Po členu 7 državne pogodbe imamo pravico do lastnega oddelka šolske nadzorne oblasti. Tej pravici ni zadoščeno z imenovanjem enega ali dveh uradnikov, ki sta vezana na

hoče zastaviti tudi za izvedbo člena 7 in za pravice avstrijskih manjšin v domovini.

Ob takih spremembah je pač razumljiva tudi diferenciacija v naših slovenskih vrstah, ki bi jo bilo napak prezreti pri ugotavljanju današnje naše stvarnosti.

Prav ob teh spoznanjih pa smo zreli dovolj, da na kulturnem področju ne sme biti med nami skupinskih interesov in ne drobničarskih želja, marveč moramo biti enotni in stati enotni za naše kulturne pravice in za našo narodno enakopravnost.“

smernice oblasti same. Zahtevamo poseben oddelek šolske oblasti v kolektivnem smislu, kjer bo naše ljudstvo samo odločalo tudi na tem področju.

■ Če je za nemške sodeželane posebni zvezni kulturni referat in če obstoja še poseben deželni kulturni referat, potem mislim, da je pravica, da imamo tudi koroški Slovenci svoj kulturni referat in da tako zvezna kakor deželna vlada pomagata tudi naši kulturni rasti.

■ In še eno kulturno zahtevo naj omenim tukaj, to je zahteva po enakopravnosti našega jezika v uradih. Koroški Slovenci želimo in terjamo, da bi prišlo končno do uresničitve vseh določil, ki jih vsebuje člen 7 državne pogodbe in ta zahteva tudi enakopravnost našega jezika po vseh uradih in pred sodišči.

■ In če končno postavimo še zadnjo zahtevo na kulturnem področju našega ljudstva, potem je ta, da tudi na zunaj pokažemo, da na Koroškem v tem južnem delu živita dva naroda, da tudi na zunaj pokažemo na napisih, da živi n. pr. v Bilčovsu poleg drugega naroda v prvi vrsti slovensko ljudstvo. In če so v Bilčovsu bili prej dvojezični napis, zakaj jih danes ni? Mislim, da je dolžnost vsake občine in tudi dolžnost dežele, da poskrbita, da bodo tudi v naših vaseh, po naših krajih dvojezični napis, ki bodo pokazali da tukaj živita dva naroda, ki hočeta tudi na zunaj manifestirati mirno sožitje.“

Začetek 17. zasedanja Generalne skupščine OZN:

Glavna vprašanja razorožitev in mednarodno gospodarsko sodelovanje

V torek popoldan se je v New Yorku pričelo 17. zasedanje Generalne skupščine Organizacije združenih narodov. Začel ga je doseđani predsednik Mongi Slim z Tunezije. Delegati 104 držav, ki so bile članice OZN, so nato z 72 proti 27 glasovom izvolili pakistanskega predstavnika Mohameda Zafzula Kana za predsednika sedanjega zasedanja. Tako je Generalna skupščina potrdila sprejem Burmandije, Jamajke, Trinidada in Ruande v članstvo OZN. S tem se je število njenih članic povečalo na 108, tekom zasedanja pa se bo s pristopom Alžirije in Ugande povečalo na 110. Letošnje zasedanje bo trajalo predvidoma do 21. decembra 1962.

Generalna skupščina ima zelo obširen dnevni red. Že pred njenim začetkom je provizorični dnevni red obsegal 89 točk. Medtem pa je bilo sklenjeno, da pridejo na dnevni red tudi »stara vprašanja« kakor so to sprejem LR Kitajske v OZN, vprašanje Madžarske 1956, portugalska intervencija v Angoli in Koreja, tako da je pričakovati, da bo končni dnevni red obsegal nad 100 točk.

Na dnevnem redu je vrsta klasičnih proble-

mov, čeprav se mnogi od teh pojavljajo v novi luči, z novo vsebino in s specifičnimi pogoji ter okoliščinami. Prevladujoče mesto zavzemajo razorožitev, problemi jedrskega orožja in prepovedi jedrskih eksplozij, nadalje številni konkretni problemi kolonializma, dekolonizacije kakor tudi zapleteni mednarodni gospodarski problemi, ki se vedno bolj pomikajo med prva vprašanja letošnjega zasedanja.

Na dnevnem redu pa je tudi izvolitev Generalnega sekretarja OZN, finančni položaj in finansiranje združenih narodov, ki prav tako postaja zelo pomembno. V dnevni red pa bo vpisano tudi vprašanje kubansko-ameriških odnosov. Berlinski problem uradno sicer ni na dnevnem redu, gotovo pa je da bo imel pomembno mesto o vsej splošni debati v Generalni skupščini. Tudi vprašanje Južne Tirolske ne bo na dnevnem redu in se bo zunanji minister dr. Kreisky — kakor je dejal — omejil le na to, da bo v generalni debati podal kratko poročilo o sedanjem stanju.

V krogih Generalne skupščine prevladuje veliko zanimanje za politično dejavnost izvenblokovskih neangažiranih držav, od katerih pričakujejo pozitivne napore in konstruktivne akcije zlasti na področju gospodarskih problemov in v prvi vrsti pri vprašanju sklicanja svetovne konference o trgovini, vprašanja razorožitve in vprašanju jedrskih eksplozij.

Landeshauptmann Ferdinand Wedenig

anlässlich des 50-jährigen Bestandes des Slowenischen Kulturvereines „Bilka“ in Ludmannsdorf

Ich bin zu Ihnen gekommen, meine lieben slowenischen Landsleute und vor allem die Vereinsleitung des Kulturvereines »Bilka«, um Ihnen im Namen des Landes zu danken für die Kulturarbeit die sie in diesen fünf Jahrzehnten in diesem Raum geleistet haben. Ich weiss, dass diese Zeit nicht leicht gewesen ist. Sie war hart, sie hat von uns allen, zu welcher Volksgruppe wir auch gehören mögen, Opfer verlangt. Wir glauben und sind heute sehr stolz, sagen zu können, dass diese Opfer doch nicht umsonst waren, sie haben uns vorwärts und aufwärts gebracht und sie haben vor allem eines, etwas gutes an sich gehabt: Sie haben dazu beigetragen, dass wir uns gegenseitig besser verstehen lernten und dass wir erkannt haben, dass wir trotz Sprachenverschiedenheit ja doch eine grosse Schicksalsgemeinschaft sind. Um die Freiheit zu erhalten haben wir ein gemeinsames Ziel gesteckt, dass zu erreichen wir uns alle bemühen, Sie in Ihrer Art und wir in unserer Art.

Und ich glaube, dass Sie sich wirklich freuen dürfen, wenn Sie heute hier in Ludmannsdorf zusammengekommen sind, um das fünfzigjährige Jubiläum dieser Kulturorganisation feierlich und festlich zu begehen mit allen, die hier in diesem Raum leben, arbeiten und wirken und durch ihre harte Arbeit dazu beitragen, den Frieden im Lande zu erhalten, den sozialen und den politischen Frieden, um den wir angesichts der turbulenten Entwicklung täglich besorgt sein müssen. In einer Zeit, wo der menschliche Geist vordringt in den Universum, haben wir es besonders notwendig, die Gegensätze und die Schranken, die der menschlichen Verständigung gesetzt sind, zu beseitigen und uns die Hände zu reichen über diese Schranken hinweg, weil die Zeit, die wir durchleben, dies gebieterisch von uns verlangt.

Wenn ich Ihnen für die Arbeit, für die Kulturarbeit, die Sie als slowenische Landsleute hier in diesem Raum Kärntens geleistet haben danke, dann möchte ich auch diesen Anlass dazu benützen, um Ihnen meine lieben Landsleute auch für die Zukunft recht viel Erfolg zu wünschen. Möge auch das zweite halbe Jahrhundert Sie innerlich stark erhalten, damit Sie das Ziel, dass Sie sich gesteckt haben, erreichen und damit Sie vor allem der heranwachsenden Jugend, der jungen Generation vermitteln können und hinweisen können, was ihre Väter im Interesse ihres Bestandes und ihrer Existenz, ihres Volkstums in der abgelaufenen Zeit geleistet haben.

Nacionalistični atentat na spomenik žrtvam fašizma v Voitsbergu

Na predvečer avstrijskega srečanja žrtev fašizma in borcev proti njemu v Voitsbergu na Štajerskem so „nepoznani“ barbari napravili v drugič tekom treh tednov atentat na spomenik žrtvam fašizma v Voitsbergu. S kamenjem za tlakovanje cest so na spomeniku razbili veliko tablo iz težkega črnega marmorja, v katero so vklesana imena 36 padlih borcev proti fašizmu iz okraja Voitsberg. Prvič je bila tabla na podoben način razbita pred tremi tedni, nakar jo je občina obnovila in pustila v spomenik vzdati dva dni pred drugim atentatom.

Spomenik je v letih 1949—1950 postavila občina Voitsberg v sodelovanju z bivšo Zvezo za časa nacizma politično zasledovanih. Komu je sedaj spomenik napoti, res ni težko ugotoviti, če upoštevamo, da je bilo preteklo nedeljo v Voitsbergu zbranih več tisoč borcev proti fašizmu iz vseh zveznih dežel, med njimi tudi delegacija koroških Slovencev. Očitno so atentatorji iskali v vrstah nacionalistov, ki so hoteli z atentatom žaliti in izzivati žrtve fašizma in borce proti fašizmu. To trditve upravičujejo številni podobni atentati širom Avstrije v zadnjih letih. Zato bi moral biti varnostnim organom krog, v katerem je treba iskati atentatorje, sedaj „že bolj“ znan, kot jim je bil „znan“ po atentatu na spomenik v Št. Rupertu pri Velikovcu.

Avstrijski izvoz na Bližnji Vzhod in v Srednjo Azijo

Navzlic velikim deviznim težavam, ki v glavnem omejujejo tempo njihovega gospodarskega razvoja so takojimenovane države v razvoju gospodarski in trgovski partner, za katerega se po svoje potegujejo vse razvite države Evrope in Amerike. Med te države sodijo zlasti države Bližnjega Vzhoda in Srednje Azije. Avstrija je s temi državami navezala trgovske stike že pred dobrimi 10 leti. Prvih 10 let gospodarskega sodelovanja s temi državami pa je pokazalo, da sta Bližnji Vzhod in Srednja Azija postali za Avstrijo tržišči, ki obetata v bodoče zelo ugoden razvoj. Ta prognoza ni le osnovana na naraščaju življenjske ravni in številu prebivalstva v teh predelih, temveč tudi na spoznanju, da uživa Avstrija kot nevtralna država, ki ni posedovala kolonij, v marsikateri teh držav precejšnje simpatije. Te simpatije pa obvezujejo tako v pogledu na kvaliteto blaga, ki ga Avstrija oz. avstrijska podjetja dobavljajo, kakor tudi na njegovo ceno. Avstrija mora simpatije na teh tržiščih čuvati s konkurenčnostjo na tržišču in z osebnimi kontakti s poslovnimi krogi teh držav.

To zlasti velja za Irak, Kuvait in druge države ob Perzijskem zalivu. Avstrija se je na tržišču teh držav pojavila šele pred par leti, vendar je obseg vsakoletnih eksportov v te države narasel že na 150 milijonov šilingov. Tako nagel razvoj eksporta v te države je pomembnejši tembolj, če upoštevamo, da zaradi njihovih naravnih bogastev na nafti iščejo vse razvite države trgovskih kontaktov z državami ob Perzijskem zalivu in da je zaradi tega konkurenca zelo ostra.

V zadnjem času je uspelo, da so dobila avstrijska industrijska podjetja pomembna državna naročila za gradnjo obsežnih črpalnih naprav za kmetijstvo ob Efratu in Tigrisu in objektov za naftino rafinerijo ter za dobavo elektromateriala in transportnih sredstev. Ta naročila so tako obsežna, da napotujejo tukajšnja industrijska podjetja k združevanju v delovne skupnosti, ki so v stanju sprejeti gradnjo in postavitve objektov v vrednosti več sto milijonov šilingov.

Mimo držav ob Perzijskem zalivu pa obstaja še vrsta drugih držav, ki se zanimajo za gospodarske kontakte z Avstrijo. Sicer so finančni pogoji teh držav nekoliko slabši, vendar to nikakor ne sme biti vzrok, da bi zanemarjali trgovanje z njimi. Končno razpolaga vlada odnosno država v osnovnem ERP-fondu s sredstvi, ki so po zakonu določeni za kreditiranje in pospeševanje trgovine z državami v razvoju. Da pa se tako trgovino splača pospeševati in kreditirati, pa naj povedo še naslednji primeri.

Indija je trenutno v devizni stiski in je v izgradnji svoje industrije in komunikacij v veliki meri odvisna od dolgoročnih posojil iz inozemstva. Navzlic temu pa je v letu 1961 kupila v Avstriji za 227 milijonov šilingov parnih kotlov, kovinskih profilov, turbin, strojev, papirja in gnojil. Tudi v letošnjem prvem polletju njena naročila v Avstriji ne zaostajajo za onimi lanskega prvega polletja.

Dobro se razvijajo trgovinski odnosi tudi s Turčijo, ki je lani pri nas kupila blaga za 225 milijonov šilingov, v letošnjem prvem polletju pa za 160 milijonov. Manj ugodno se je zadnje čase razvijala trgovina s Pakistanom in Iranom. Eksport v Iran je od 180 milijonov leta 1960 padel na 157 milijonov leta 1961, eksport v Pakistan pa je v istem času sicer narasel od 25 na 32 milijonov šilingov, vendar je bil v obeh primerih ta eksport omogočen z obsežnimi inozemskimi krediti. Podobni so tudi pogoji za zunanjo trgovino z Afganistanom, katerega industrializacija je šele v otroških povojih. Kakor drugod velja tudi tukaj pravilo, da si bo tržišča te države osvojil, kdor bo nudil pomoč v obliki kreditov. Tudi tu je Avstriji v zadnjem času uspelo, da je dobila državno naročilo za gradnjo radioodajne postaje in državnega tresorja v Kabulu, vsled česar se je eksport v to državo povečal od prejšnjih 6 na 18 milijonov šilingov.

Vsekakor je prvih 10 let trgovanja z državami Bližnjega Vzhoda in Srednje Azije pokazalo, da je avstrijski eksport v te države narasel na 991 milijonov šilingov. Sicer predstavlja procentualno le 3,2% avstrijskega eksporta, vendar to ne sme nikakor pomeniti, da bi ga zaradi tega podcenjevali. Upoštevajoč to, da je tod okoli največje povpraševanje za tovarniško opremo, stroje in izdelke kovinske industrije ter za papirje in lepenco in upoštevajoč to, da bodo te države v toku svojega razvoja potrebovale vedno več

Na veliki proslavi v Bilčovsu:

Ljubimo svoje in spoštujemo tuje!

Nikdar nismo dopuščali, da bi se v vrstah društva gojila kakršnakoli narodnostna mržnja do pripadnikov naroda sosedov, s katerim živimo na teh tleh skupaj. Geslo „Ljubi svoje in spoštuj tuje“ je bilo našemu društvu vzvišen ideal in napotilo od ustanovitve 25. februarja 1912 vse v današnje dni.

S to ugotovitvijo je na veliki proslavi petdesetletnice Slovenskega prosvetnega društva „Bilka“ v Bilčovsu prefekto nedeljo njegov dolgoletni mentor Janko Ogris orisal smoter ne le bilčovskega temveč slovenskih prosvetnih društev sploh skozi vso burno zgodovino zadnjih 50 let, v katerih smo — kakor je med drugim dejal — „doživeli dve svetovni vojni, katerih žrtev so postala mnoga mlada življenja nadebudnih prosvetašev. Obe vojni sta tako temeljito spremenile lice evropskih držav, da je dobil zemljevid Evrope čisto novo lice. Na našem ozemlju je v teh letih preizkušalo in menjalo svojo moč zaporedoma kar pet držav in različnih režimov, kateri so bili napram nam koroškimi Slovencem in s tem tudi napram delovanju naših prosvetnih društev negativno, ja celo izrecno sovražno razpoloženi.

Vsa ta politična trenja so tudi v naših društvenih vrstah zapustila globoke sledove. Sila groženj, strahovanja ter vsemogočega pritiska in zoposlavljanja našega človeka in našega jezika se je stopnjevala in dosegla svoj višek, ko so hoteli nacisti iztrebiti nas iz svoje domače zemlje. Vse te preizkušnje so bile tako težke, da so pri marsikomu strle odorno silo in da je izgledalo, da bo vse vihar razdjal. Toda

Jugoslovanska trgovska mornarica ima nad milijon ton ladjevja

V letošnjem jubilejnim letu jugoslovanske vojne mornarice in pomorstva je jugoslovanska trgovska mornarica dosegla milijon bruto registrskih ton ladjevja. V tem času se je tudi uvrstila med najbolj napredne pomorske dežele sveta.

Kot znano, je bilo med drugo svetovno vojno uničenih skoraj dve tretjini ladij predvojnega jugoslovanske trgovske mornarice — 146 ladij z več kot 50 brt, oziroma skupaj 230.000 brt. Po končani vojni je imela Ju-

Znižanje cen predpogoj za mir na fronti mezd in cen

Paritetna komisija za cene in mezde je imela v ponedeljek svojo že teden dni napovedano sejo. Na tej seji je pregledala uspehe ukrepov, ki jih je sklenila 20. julija za stabilizacijo razvoja na področju cen in mezd. Na seji, ki je trajala v večerne ure, je kancler Gorbach predlagal, da bi komisija 20. julija sklenjeno »premirje« na področju cen in mezd, ki poteče s 30. septembrom, podaljšala in sicer brez vsakega termina njegovega poteka. Komisija je načelno soglašala s tem predlogom, vendar zaradi delikatnosti tega vprašanja ni prišla do konkretnih zaključkov. Ker se tudi ni mogla zediniti glede vprašanja mezd brez zvišanja cen, ki ga zahteva sladkorna in druga industrija, se bo seja paritetne komisije nadaljevala v sredo, dne 26. septembra.

Medtem pa je institut za raziskovanje gospodarstva ugotovil, da so bili 20. julija sklenjeni ukrepi za stabilizacijo razvoja cen in mezd uspešni in da so dovedli vsaj do začasne pomiritve na trgu. Potrošniški indeks v avgustu ni več naraščal in je bil le za 3,7% višji kot avgusta 1961. Sedanja pomiritev na trgu pa še ni nikakršno znamenje, da je stabilizacija z dosedanjimi ukrepi za daljšo dobo zagotovljena.

Nevarnost novih podražitev je še vedno akutna. Vrednost delavskega in kmečkega šilinga še nikakor ni stabilna, kaj šele, da bi odgovarjala vrednosti recimo pred dvema leti. Ves ta čas so cene dovoljeno in nedovoljeno naraščale, ne da bi prišlo do splošno ustreznih zvišanj mezd in zaslužka delovnih ljudi. V takšnih okoliščinah more podaljšanje sedanega »premirja« koristiti le industriji in trgovini, zlasti še, če se za njega poteguje ÖVP po svojem predsedniku. Mir na fronti cen in mezd je nedvomno vsestransko zaželen, realen in pa trden pa bo le, če bosta industrija in trgovina pripravljene zaviti svoje cene nazaj, vsaj na leto 1960.

blaga, lahko rečemo, da je osvojitve teh tržišč s pomočjo širokopotezne kreditne politike za Avstrijo velikega pomena, nedvomno večjega, kakor je pristop v zelo problematično združenje skupnega trga šestih.

naše jedro je ostalo nepremagljivo, viharji krivici so morali umolkniti in mi smo zadikalni svobodnejše.

In ko danes gledamo nazaj na dobo pred 50 leti in na pot, ki smo jo prehodili v tem času, je naša dolžnost, da se z globoko hvaležnostjo spominjamo vseh, ki so v svoji dalekovidnosti že tedaj spoznali, da je le izobrazjen in kulturno razgleden človek v stanju, da kljubuje vsem raznarodovalnim silam in nakanam, ki še danes pretijo našemu ljudstvu. Še posebno priznanje pa velja tudi sedanjemu društvenemu odboru in aktivnim članom našega prosvetnega društva, ki z občudovanja vredno marljivostjo nadaljuje pred 50 leti započeto delo in ki visoko drži prapor našega gesla: ljubimo svoje, a spoštuj tuje.

Ljubezen in zvestoba našim materam in našemu slovenskemu narodu, spoštovanje pa tudi vsemu, kar je drago in ljubo našim sodeželanom nemškega jezika. In če bo tudi naša sosedna stran prepojena z enako željo po mimem sožitju obeh narodov v deželi, potem smo lahko prepričani, da bodo naša prosvetna društva še naprej cvetela in da bodo ob svojih stoletnicah pokazala na nadaljnje uspehe v dobro mirnega razumevanja v deželi in v dobro krepitve prave državne zavesti!”

goslavija 38 ladij s skupno 64.000 brt., kar je pomenilo 16% predvojnega mornarice.

Takoj po vojni je pričela obnavljati in izgrajevati svojo trgovsko mornarico. Iz morja so dvigali potopljene ladje in jih v domačih ladjedelnicah usposabljali za plovbo. Kasneje so gradili tudi nove. Tako je bila za potrebe jugoslovanske trgovske mornarice doma in v tujini zgrajenih vrsta linijskih in tramperskih ladij in velikih tankerjev, ki jih predvojnega Jugoslavija ni imela.

V začetku letošnjega leta je imelo 23 pomorskih podjetij skupaj 367 ladij z 836.916 brt. in z 28.469 potniškimi mesti. Pogonska moč teh ladij, ki lahko sprejmejo 1.206.432 ton blaga, je 645.138 ks. V lanski prekomorski izmenjavi blaga med Jugoslavijo in prekomorskimi deželami ki je znašala 5.617.000 ton blaga, je jugoslovanska trgovska mornarica prepeljala 3.283.000 ton blaga. Poleg tega pa je prepeljala še 3.892.000 ton blaga blagovne izmenjave med drugimi državami.

V primerjavi z letom 1939 so se kapacitete jugoslovanske trgovske mornarice podvojile. Toda ne le, da se je jugoslovansko ladjevje dobro uvrstilo v svetovno pomorsko tržišče, ono je tudi ekonomsko zelo tesno povezano z velikim številom prekomorskih dežel, za katere vrši prevozniške posle.

Mednarodna banka za obnovo in razvoj:

Več sredstev za kredite državam v razvoju

Mednarodna banka za obnovo in razvoj je sporočila, da je v preteklem fiskalnem letu odobrila državam članicam 882 milijonov dolarjev kreditov za uresničitev njihovih gospodarskih programov. V svojem sporočilu pa banka tudi ugotavlja, da ta sredstva nikakor ne zadostujejo za vsestransko pomoč državam v razvoju.

Skupni kapital mednarodne banke za obnovo in razvoj znaša 20.485 milijonov dolarjev. Največ pomoči iz sredstev te banke so bile deležne države latinske Amerike. Dobile so 412 milijonov dolarjev pomoči, medtem ko so si afriške države izposodile le 85 milijonov, azijske države pa 253 milijonov. Evropa in Avstralija sta pri tej banki najeli 132 milijonov dolarjev kreditov.

Največ sredstev je banka odobrila za gradnjo in razširitev virov električne energije. V ta namen je dala skoraj 500 milijonov dolarjev posojil. Za razvoj prometnega omrežja je odobrila 241 milijonov, za gradnjo novih industrijskih objektov pa 134 milijonov dolarjev.

Mednarodna banka za obnovo in razvoj se spreminja v univerzalno mednarodno ustanovo. Na njenem sestanku, ki ga danes zaključujejo, obravnavajo zahtevo 15 držav, predvsem mladih neodvisnih afriških držav, da bi jih banka sprejela za svoje člane. Trenutno ima mednarodna banka za razvoj in obnovo 75 članov.

POŠIROKEM SVETU

BRUSELJ. — V vzhodni Belgiji blizu Namurja je policija aretirala tri pripadnike francoske teroristične vojaške organizacije OAS. Belgijski časopis „Peuple“, ki je o tem poročal, ni objavil podrobnejših obvestil. Obveščeni krogi v Bruslju pa pravijo, da gre za pomembne voditelje OAS, med katerima sta polkovnika Argoud in Broizat. Ime tretje osebe ne omenjajo.

BARCELONA. — Tri tisoč delavcev Siemensove tovarne v Barceloni je začelo z akcijo „taktika počasnosti“, zahtevajoč, da jim povišajo mezde. Španske oblasti so na to odgovorile, da so zaprla tovarniška vrata in razobesile napis, da so vsi delavci odpušteni. V protest proti tej odločitvi so delavci s kamenjem napadli upravno zgradbo tovarne, za tem pa so demonstrirali in zahtevali „pravico za vse“.

NOVI SAD. — Po podatkih podjetja „Koproduct“ v Novem Sadu v Jugoslaviji je v zadnjih mesecih izvozil iz Vojvodine 20.700 ton mesa in mesnih izdelkov, ali za približno 6000 ton več kot v istem obdobju lani. Do konca leta bodo verjetno izvozili še okoli 7000 ton mesa in mesnih izdelkov. S tem bodo presegli letošnji program za te izdelke.

PRAGA. — Kakor poroča ČTK, je češkoslovaška vlada poslala britanski vladi nolo, v kateri protestira zaradi „novih provokacij“ proti integraciji ČSSR. Nola navaja, da so 1. in 2. septembra v britanskem sektorju zahodnega Berlina slavili „domovinski dan“, ki so ga organizirali zahodnonemški revanisti, ter ob tej priložnosti nesramno napadli Češkoslovaško republiko.

WASHINGTON. — Ameriški senat je sprejel predlog vlade, ki pooblašča predsednika Kennedyja, da v primeru potrebe lahko vpkliče 150.000 rezervistov.

ZAHODNI IRIJAN. — Prvih 65 pakistanskih vojakov in oficirjev je prislo na Zahodni Irijan kot predhodnica varnostnih sil OZN, ki bodo skrbele za red na tem ozemlju, dokler ne bo izročena Indoneziji. V nekaj dneh bo prišlo še 250 pakistanskih vojakov, medtem ko bodo v začetku prihodnjega meseca pripeljali z ladjo še 700 vojakov. Uprava OZN nad Zahodnim Irijanom se bo končala 1. maja 1963, ko bo Irijan postal indonezijski.

UPPSALA. — Seizmolški zavod v Uppsali je zabeležil novo jedrsko eksplozijo nad področjem Nove Zemlje v Sovjetski zvezi. Atomska bomba je imela moč 15 megalonov.

BERLIN. — Sovjetska zveza je privolila, da bodo v bodoče vazili sovjetske vojake do spomenika v zahodnem Berlinu, kjer so na straži, z avtobusom in ne z oklopnimi vozili. Do te spremembe je prišlo na predlog zahodnih sil. Britanski uradni predstavniki izražajo zadovoljstvo zaradi sovjetske privolitve in poudarjajo, da ta lahko prispeva k popuščanju napetosti v Berlinu in usvarjanju normalnega položaja v razdeljenem mestu.

DUBROVNIK. — V Dubrovniku so končali delo XIII. kongresa mednarodnega združenja turističnih strokovnjakov AIEST. Na kongresu je bilo zbranih 93 predstavnikov iz 13 dežel. V glavnem so obravnavali dve temi: turizem kot činitelj sodobnega gospodarstva in možnosti planiranja v turizmu.

BONN. — Pomočnik obrambnega ministra ZDA Gilpatrick je prestavnikom zahodnonemškega obrambnega ministrstva izjavil, da bodo ZDA dale na razpolago NATO več podmornic „Polaris“. V sporočilu o razgovoru s Straussom pa je tudi rečeno, da sta se sporazumela o potrebi nadaljnje izmenjave mnenj v okviru NATO o politiki jedrske oborožitve.

LIZBONA. — Glasilo KP Francije „Humanité“ piše, da je Salazarjeva tajna policija PIDE aretirala člana sekretariata CK KP Portugalske Antonia Laurencia. Laurencu se že dva, set let bori proti Salazarjevemu režimu. Ob tej aretaciji je sekretariat CK pozval vse Portugalce, naj nemudoma sprožijo protestno kampanjo, da ne bi PIDE likvidirala tega znanega bojevnika za demokracijo in svobodo portugalskega ljudstva.

MOSKVA. — V Moskvi so sporočili, da bo sovjetsko delegacijo na prihodnjem zasedanju OZN vodil zunanji minister Gromiko. V delegaciji bodo tudi pomočnika zunanjega ministra Valerian Zorin in Vladimir Semionov ter bivši sovjetski poslanik v Washingtonu in sedanji minister Sovjetske zveze Mihail Menšikov.

BERN. — Uradno so izjavili, da bo Svica 24. septembra uradno predložila svoje zahteve za povezavo z evropsko gospodarsko skupnostjo. Zahtevo bosta na svetu ministrov evropske skupnosti v Bruslju obravnavala švicarski zunanji minister Wahlen in minister za gospodarstvo Schaffner. Istega dne bodo v Bernu v zvezi s tem objavili uradno izjavo.

BEOGRAD. — Predsednik FLRJ Tito je sprejel nove izredne in apolnomočene veleposlanike Jugoslavije v Italiji Iva Vejvoda, v Sudanu Isa Njegovana, v Libanonu Radovana Radovića, v Etopiji Vlada Malleskoga in v Venezueli Luko Belamarica pred njihovim odhodom na nova službena mesta.

KAIRO. — Oktobra bo začel z delom največji laboratorij za atomsko kemijo na Srednjem Vzhodu. Laboratorij so zgradili blizu Kaira. Njegov glavni proizvod bodo izotopi, ki jih bodo uporabljali v medicini, industriji in kmetijstvu.

WASHINGTON. — Predsednik Kennedy je sprejel v Beli hiši novo imenovanega poslanika Zahodne Nemčije Knapsteinia. Dejal je, da pripisuje veliko važnost vzdrževanju pristranih odnosov z Zahodno Nemčijo.

STOCKHOLM. — Ministri za zunanje zadeve skandinavskih držav so v posebnem sporočilu, ki je bilo objavljeno v Helsinkih, poudarili, da je državam z atomskim orožjem uspelo zblizati stališča, kar zadeva prenehanje jedrskih poskusov. Ministri izražajo upanje, da bo na tem področju v kratkem možno doseči sporazum. Ministri so se prav tako sporazumeli, da bodo podprli izvolitve Norveške v VS.

LEOPOLDVILLE. — Misija OZN je demantirala obtožbe Combeja, da namerava kongoska vlada in OZN napasti severno Katango. Predstavniki misije OZN poudarjajo, da je Combe razlil le „grabe in neodgovorne obtožbe“ z namenom, da bi ovrnil uresničenje načrta vršilca dolžnosti generalnega sekretarja OZN U Tanta za združitve kongoskih provinc.

Očarljiv obračun celovškega slikarja Adolfa Christla

(Ob sumaričnem prikazu njegovega slikarstva)

Celovški akademski slikar profesor Adolf Christl je lansko leto dosegel svoj sedmi križ. Ta njegov življenjski jubilej je počastila Založba Deželnega muzeja v Celovcu z obširno knjižno izdajo (deveto te vrste), z barvnimi in črno-belimi reprodukcijami iz njegovega bogatega slikarskega opusa. Uvodno in spremno besedo je dal knjigi Walther Nowotny.

Uvodno in spremno besedo v pravem pomenu besede. Saj pravi že kar na začetku: »Splošno velja trditev, da so umetnostno kritiko znašli Francozi — pravzaprav Diderot. Ta se je znal povzpeti nad svoje pisarje tovariše s tem, da jim je sporočil svoja spoznanja, ni pa nergal ali samovšečno trdil svoje. V pogovorih z umetniki, z obiskovanjem njihovih ateljejev (tako pravi Diderot) se je naučil največ. Tak kontakt in tako živo poročanje se

ca: s tenkim poslušom za harmonijo barv, s pronicavim čutom neobteženega ljubitelja umetnosti, ki odklanja mikroskopsko raziskovanje, pač pa iskreno prizna naravno veselje in duševni užitek, ki mu ga nudijo razprostrte mojstrove slike.

Tudi pisec teh vrst ni študiran umetnostni zgodovinar, izpolnjuje pač prijetno dolžnost, obrazložiti Slovencem v deželi to imenitno umetnostno izdajo Deželnega muzeja (dr. Gotbert Moro).

Nowotny pravi med drugim: Christlov stil je iskrenost za vsako ceno in neutilitarno znanje. Karkoli naslika, je razumljivo, dojemljivo, nikoli spekulativno ali zaletelo... Primerjanja (z drugimi slikarji) se mu ni treba sramovati, toda to ni potrebno, to odtuje in je potrebno samo tistim, ki osebnosti tega umetnika še niso dojeli...«

Adolf Christl:
Svet
ob Vrškem
jezeru

mi zdita pomembna, da, merodajna za izhodišče presoje — in za kritično ocenjevanje kakega umetnika...«

izdaji pečat zdrave izvirnosti, naravnega tolmačenja, neposredne enovitosti slikarskih reprodukcij in njihove besede obrazložitve. Takšna razlaga umetnostnih stvaritev, ki izvira iz navadnega dojetja, iz občutja in osebne prizadetosti (— naj je tu ali tam celo močno osebna —!) gledavcu in bralcu zmeraj več daje kot učeno zavijanje visoko in tuje donečih besed, takojmenovano strokovnjachenje. Nowotny ni »naučen« umetnostni zgodovinar, svojo spremno besedo imenuje skromno »poskus razlage«, a prav to daje Christlovi ki je samo za vpeljane oči in šolana ušesa.

Ko si je človek ogledal Christlove reprodukcije in nato prebral še Nowotnyjevo spremno besedo, odloži delo s prijetno zavestjo, da je našel ta plodoviti resni koroški slikar svojega prizadetega resnega občudovav-

Kaj naj bi še dodal Nowotnyju oz. Christlovi neposredno učinkujoči sočni paleti: da zaslutiš v njegovih slikah evropsko pomembne vzornike, ob katerih je umetnik rasel in se oblikoval, a s temeljitim slikarskim znanjem in s silo svoje ustvarjalne osebnosti pregnel in prekrasil vse bolj ali manj vidne vplive iz svetovne zakladnice umetnosti — vse do tiste mere, ki šele omogoča svojski umetniški izraz, lastni profil.

Morda je duševno še najbolj soroden Lovisu Corinthu, temu severnemu slikarju čutne, neudržane življenjske sile, posebno še v jezerskih pokrajinah — s širokim, temperamentnim čopičem, s čvrsto kompozicijo in polnostjo čutnega doživljanja. Naslovna slika (Trstičje ob Vrškem jezeru) je silna, prečudovit poklon temu jezeru. Take imenitne modre barve zmore pri nas menda samo še Kokoschka. S skorajda pretiranim rdečim barvnim kontrastom (štev. 23) se spretno ogne obrablje-

Nova sezona v celovškem gledališču:

Pester spored z novimi komadi in umetniki

Predvideno je spet gostovanje ljubljanske opere

Zaradi adaptacij na poslopu mestnega gledališča se bo gledališka sezona v tej hiši pričela šele 2. novembra. Normalno je s 1. septembrom pričelo igrati le malo gledališče v Domu glasbe. Ker bodo z adaptacijskimi deli nadaljevali tudi še v prihodnji pomladi, bo mestno gledališče odprto le do konca marca, nakar se bo začasno preselilo v veliko dvorano Doma glasbe. Malo gledališče v srednji dvorani Doma glasbe pa bo sedaj igralo do decembra, pomladi pa od marca do maja.

Repertoar letošnje sezone mestnega gledališča obsega 10 iger, 9 operet in 8 oper, oni malega gledališča pa 8 iger. Med izbranimi komadi so 4 opere (Elektra, Jenufa, Falstaff in ubogi mornar) 1 opereta (Gospa Luna) in 5 iger (Andorra, Podgane, Okno v vežo, Valpone in Vojna gospa), ki bodo v letošnji sezoni na Koroškem prvič igrane. V malem gledališču pa bodo poleg igranega komada »Lep konec tedna Mr. Bennett« prvič na Koroškem igrane še Deklica za vse, Katoki, Bumbury in Lady Frederick, medtem ko bo komad »Ljubi gangster« doživel tukaj sploh svojo krstno predstavo.

V okviru gostovanj napoveduje mestno gledališče gostovanje ljubljanske opere ter gostovanje neimenovanega opernega ansambla iz Italije, poleg tega pa še gostovanje nekaterih pomembnih avstrijskih in nemških umetnikov in ansamblov.

Letošnji umetniški ansambel celovškega gledališča pa ima tudi kar celo vrsto novih imen. Gledališki ansambel je pridobil na umetnikih Elisabeto Wosk, Elfižo Weisenböck, Eriko Lanz, Ilse Stöckl, Volkerja Krystopha, Karla Wege, Hermana Fallisa, Friederika Hofmeistera, Gerharda Ballucha in Walterja Richarda Langerja. Operni in operetni ansambel pa predstavlja kot nove pevke in pevce Gerdyjo Romvary, Barbaro van Leichsenring, Sylvijo Holzmayer, Lore Hübner, Williama Raya, Gerda Otto in Daniela Tafta. Novi operni šef je Günter

nemu upodabljanju narave. V črno-belih drevesnih prikazih zamah njegovega čopiča vrvi, nanašanje barve je elementarno, pastozno, celo iz teh reprodukcij diha pravo veselje do barve. Tudi na Moneta (ki je menda kot prvi začel slikati take mlake kot jih (štev. 33, 34) upodablja Christl) in na Cezanna te rahlo spominjajo Christlove ikopajoče se ženske in Tihožitja. Mrtve srne pa tudi Courbet, mojster barvanega realističnega upodabljanja ni bolje narisal kot Christl. Tihožitje jabolk izžareva obvladajočo slikarsko svobodo, občutje kakega Liebermanna.

Dovolj primerjanja. Kakor je že zapisal Nowotny, se mu ga torej ni treba bati, ker je čvrst, profiliran koroški slikar, kakor je po svoje profiliran Boeckl. Tudi potrebno ne bi bilo tako primerjanje, če bi mi bila na voljo še druga pot, drug način, s katerim bi ga bil mogel približati slovenskemu bralcu v deželi. A tisto pot je ubral, kakor sem že povedal, Walther Nowotny. Slikarju Christlu pa samo še: mnogo zdravja! Drugo bo že sam opravil.

Janko Messner

Lehmann. Zbor šteje 21 pevcev in ga vodi Franc Gerstacker, 11-članski balet vodi Rudy Maria Pachheimer, orkester pa šteje 36 članov. Tudi tu je razmeroma veliko novih imen.

Gledališče vodi intendant Otto Hans Böhm. Režijo so prevzeli pri igranah Grete Bittner, Otto Hans Böhm, Raimund Kuchar in Ludwig Skumautz; pri operetah Theo Knapp, Franc Göd in Gerhard Martini, pri operah pa Curt Hampe, Helmut Conradt ter Franc Göd. Za slike odra spet odgovarja Karl Eugen Spurny, za kostume Anny Arnold, za maske pa Sterniczky.

Kakor prejšnja leta so tudi v tekoči sezoni na razpolago pocenjeni abonmaji in sicer za 14 glasbenih komadov in 8 iger, nadalje podeželski abonma za 9 glasbenih komadov in 3 igre (152 — 270 šil.) in sindikalni abonma za 12 glasbenih komadov in 3 igre (180 do 260 šil.).

V ponedeljek so se pričeli

Deveti koroški visokošolski tedni

V ponedeljek sta deželni glavar Wedenig in rektor graške univerze prof. dr. Erwin Melichar v Domu glasbe v Celovcu odprla letošnje 9. koroške visokošolske tedne. Geslo predavanj v okviru teh tednov je: *posameznik in skupnost*. V času do 13. oktobra, ko bodo 9. koroški visokošolski tedni zaključeni, je letos predvidenih skupno 61 predavanj in sicer v Celovcu, Beljaku, Šmohorju, Velikovcu, Spittalu, Feldkirchmu, St. Vidu ob Glini in Volšperku.

Po otvoritvi v Celovcu je prvi predaval prof. dr. Weinhandl. S svojim predavanjem je dal uvod v ciklus predavanj, ki bodo sledila. Njihove teme pa so: Začetek človeške družbe (prof. dr. Closs), Oblike človeške družbe na avstrijskem primeru (prof. dr. Wiesflecker), Družina — osnovna celica države (prof. dr. Riegler), Občina — stavbeni kamen države (prof. dr. Walter in docent dr. Gröll), Federalizem in centralizem (prof. dr. Mokre), Pravna država, kulturna država in socialna država (prof. dr. Ibler), Družba in človeško življenje — smrtna kazen ja ali ne (docent dr. Seiler in asistent dr. Proske), Družba in umetnik (prof. dr. Franc), Oseba in kolektiv (docent dr. Haller), Lastnina in družba (prof. dr. Tautscher) in Moderna demokracija — njene naloge in problemi (docent dr. Gangl).

Prireditelj letošnjih visokošolskih tednov je kakor doslej kulturni referat koroške deželne vlade.

Jugoslovanska socialistična praksa

pri reševanju problemov narodnih manjšin

Ustavni zakon iz leta 1953 je še razširil in utrdil pravice avtonomnih enot.

Pravice pripadnikov manjšin, ki ne živijo v takem obsegu in tako kompaktno, da bi bila mogoča taka ali podobna avtonomija, prihajajo zlasti do izraza v samoupravnih politično-teritorialnih enotah, okrajnih in komunah. Ta samouprava je po ustavni ureditvi iz leta 1953 v Jugoslaviji izredno obsežna in izhaja iz načela, da ljudski odbori opravljajo vse zadeve, ki imajo »splošen pomen za gospodarski, komunalni, kulturni in socialni razvoj občine« in »neposredno izvršujejo zvezne in republiške zakone...«, kolikor to z ustavo ali zakonom ni dano v pristojnost zveznih oziroma republiških organov oblasti« (čl. 10 ust. zakona). Občinski ljudski odbor n. pr. samostojno sprejme družbeni plan in proračun, izda statut občine, izdaja odloke, voli svoje funkcionarje, člane svetov in komisij, voli sodnike za prekrške (OLO voli sodnike rednih sodišč) ustanavlja gospodarske organizacije in samostojne zavode postavlja in razrešuje direktorje gospodarskih organizacij,

razpisuje občinski referendum itd. Ta samouprava politično-teritorialnih enot (ki obsega tudi oblike neposredne demokracije, n. pr. zbere volivcev) je dopolnjena z znano samoupravo proizvajalcev v gospodarstvu (delavski sveti) in družbenim upravljanjem na področju šolstva, prosvete, kulture, zdravstva itd. Tako obsežna samouprava pomeni, ob enakopravnem dostopu pripadnikov manjšin k vsem tem samoupravnim pravicam, da pripadniki manjšin, enako kot ostali državljani, neposredno soodločajo o vseh zadevah, ki neposredno ali posredno vplivajo na njihovo življenje in položaj.

V tej zvezi si oglejmo nekaj podatkov, ki kažejo, kako so pripadniki manjšin udeleženi v organih oblasti in samouprave (po volitvah leta 1958, Statistični godišnjak Jugoslavije 1958).

Ljudski poslanci v Zvezni ljudski skupščini:

Zvezni zbor: Siptarji 9, Madžari 6, Bolgari 1, Turki 2, ostali 1;

Zbor proizvajalcev: Siptarji 6, Madžari 5.

Ljudski poslanci republiških skupščin:

Republiški zbor:

	Skupaj	Srbija	Hrvatska	Makedonija	Slovenija
Siptarji	23	11	—	—	10
Bolgari	1	—	—	—	—
Slovaki	2	1	1	—	—
Madžari	8	7	1	—	—
Romuni	2	2	—	—	—
Turki	3	1	—	2	—
ostali	4	1	1	2	1

Zbor proizvajalcev:

Siptarji	9	7	—	2	—
Slovaki	1	1	—	—	—
Madžari	11	11	—	—	—
Romuni	1	1	—	—	—
Turki	2	—	—	2	—
ostali	1	—	1	—	—

V pokrajinski skupščini Avtonomne pokrajine Vojvodine znaša odstotek ljudskih poslancev iz vrst manjšin 28,3 % (odstotek prebivalstva manjšin je v isti pokrajini 25 %).

V oblastnem odboru Avtonomne oblasti Kosovo-Metohija so predstavniki šiptarske manjšine v večini (68 %).

V okrajnih zborih OLO je v FLRJ: 241 Siptarjev, 233 Madžarov, 25 Slovakov, 22 Čehov, 22 Bolgarov, 16 Romunov, 30 Turkov, 11 Ukrajincev, 10 Italijanov.

V zborih proizvajalcev OLO je v FLRJ: 175 Siptarjev, 167 Madžarov, 23 Slovakov, 18 Čehov, 23 Bolgarov, 9 Romunov, 10 Turkov, 5 Italijanov in 14 Ukrajincev.

V ObLO je v FLRJ sledeče število pripadnikov narodnostnih manjšin: Občinski odbor: 1704 Siptarji, 1075 Madžarov, 197 Slovakov, 66 Čehov, 135 Bolgarov, 211 Romunov, 197 Turkov, 55 Italijanov in 51 Ukrajincev.

Zbor proizvajalcev: 1201 Siptar, 719 Madžarov, 194 Slovakov, 66 Čehov, 116 Bolgarov, 110 Romunov, 80 Turkov, 34 Italijanov in 44 Ukrajincev.

Še številnejši so iz vrst pripadnikov narodnostnih manjšin člani delavskih svetov, upravnih odborov, raznih organov družbenega upravljanja, kot so n. pr. razni sveti, šolski odbori, komisije ipd. Tako je na primer v delavskih svetih l. 1958-60 bilo iz vrst manjšine v Avtonomni pokrajini Vojvodini 28 % Madžarov, 3 % Slovakov itd., v Avtonomni oblasti Kosovo-Metohija 46 % Siptarjev, 7 % Turkov itd.

Podobno je v sodstvu (podatki za leto 1953) bilo v Avtonomni pokrajini Vojvodini sodnikov: 15 Madžarov, 4 Slovaki itd.; sodnikov porotnikov: 722 Madžarov, 154 Slovakov itd. V Avtonomni oblasti Kosovo-Metohija sodnikov: 25 Siptarjev; sodnikov porotnikov 1094 Siptarjev.

V organih uprave in ustanov javnih služb v Avtonomni pokrajini Vojvodini je znašal (podatki za leto 1958) odstotek Madžarov 18,4 %, v istih organih Avtonomne oblasti Kosovo-Metohija pa je odstotek Siptarjev 38,5 %.

Navedene številke kažejo, da so pripadniki narodnostnih manjšin enakopravni udeleženci na vseh področjih družbenega življenja, da jim je zagotovljeno, v skladu z načeli socialistične demokracije, da soodločajo pri ureditvi vseh zadev skupnosti, v kateri živijo. Število pripadnikov manjšin v vseh navedenih predstavniških telesih, organih družbenega upravljanja, javne uprave itd. pa še narašča.

Oglejmo si v tej zvezi še udeležbo pripadnikov italijanske narodnostne manjšine v organih oblasti, družbene samouprave itd. v LR Sloveniji (okraj Koper). Podatki so za leto 1961.

(Se nadaljuje)

50-letnica SPD „Bilka“ v Bilčovsu:

Vseslovensko srečanje na koroških tleh

Veličasten kulturni praznik smo obhajali in doživeli ob prekrasnem zgodnjejesenskem dnevu preteklo nedeljo v prijaznem Bilčovsu na naših Gurah. Domače Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ je imelo pomembno jubilejno slavnost — 50-letnico svojega obstoja. Pol stoletja je dolga doba življenja, kajti tudi društvo je oseba, ne fizična temveč juridična, in živi prav tako svoje življenje razvoja, vzponov, lepih uspehov in nenehnih borb. Prav doba preteklih petdeset let je bil čas, ko je moralo društvo prestopiti hude sovražne navale, preganjanje in zatiranje, skratka uničujoče viharje podivjanih zapeljanih sovražnikov slovenskega ljudstva na Koroškem in to že v prvi svetovni vojni, po glasovanju, posebno pa v eri nacistične strahovlade.

Čudo je, da društvo danes lahko s ponosom zre na polstoletno tradicijo svojega dela, da je po vsakem udarcu spet znova vstalo, in plodovito delovalo po začrtanem cilju, ki so mu ga dali njegovi idealni ustanovitelji. Bo tako, kakor je v nagovoru dejal sam deželni glavar Wedenig, da mora imeti društvo zdravo jedro, da je prestalo vse hude čase ter da vse nasilje ni moglo spremeniti njenega cilja in dela. Krepko je doživelo svoj zlati jubilej vedno zvesto geslu, kakor je v svojem govoru povedal Janko Ogris št. in je zapisano v prvem zapisniku sej: „Spoznavaj samega sebe!“ ter „Ljubi svoje in spoštuj tuje!“ V glavnem pa je bil in je namen društva prosveta in izobrazba našega človeka, kot najmočnejše obrambno sredstvo za naš obstoj in neizmaličen obraz slovenskega človeka na naši zemlji.

Množica prijateljev naše prosvete se je ob priložnosti jubilejne proslave bilčovskega društva zbrala na prijetnem prizorišču prireditve v bližini Miklavževe domačije. Zastopana je bila dobesedno vsa koroška iz vseh krajev, kjer živi slovensko prebivalstvo iz skrajne Zile do skrajne Podjune. Zbrali so se ljudje najrazličnejših poklicev in starosti, razveseljivo zelo mnogo mladine, ki vsekdar predstavlja bodočnost vsakega naroda. S svojim obiskom pa so počastili prireditev predstavniki kulturnih organizacij iz Slovenije ter Slovenske prosvetne zveze iz Trsta. Lahko rečemo, da je bilo na zlatem jubileju SPD „Bilke“ zares vseslovensko srečanje, kar pomeni, da se kulturno ne ločimo od narodne celote, niti se ne damo zavesti na pot narodnega šovinizma, kajti svojega ne damo, tujega nočemo.

Predsednik jubilatnega društva je med množico pozdravil vrsto častnih gostov, kakor deželnega glavarja Wedeniga, generalnega konzula FLRJ Trampuža, predstavnika Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije predsednika Babiča in tajnika Robido, predstavnika Slovenske prosvetne zveze v Trstu Uvalda Vrabca, predstavnike okrajnega Sveta iz Kranja in Kulturno umetniškega društva iz Hrušnice, mentorja koroških Slovencev dr. Petka, ravnatelja slovenske gimnazije v Celovcu višjega študijskega svetnika dr. Tischlerja, predsednika Slovenske prosvetne zveze dr. Zwitterja, predsednika Krščansko kulturne zveze profesorja dr. Zablattnika, domačega župana Partla, domačega župnika Štiha, zastopnike tiska in radija in vse zastopnike bratskih prosvetnih društev. Izrekel je prisrčno dobrodošlico rudarski godbi na pihala iz Hrastnika in končno pozdravil tudi nekoliko pozneje došlega namestnika deželnega glavarja Krassiniga.

Spored proslave, ki ga je jubilatno društvo pripravilo za prireditev, je bil bogat in pester, domač in živ. Vse točke so navzočo množico navduševale ter vedno izvajale prekipajoče navdušenje.

Poseben pečat prireditvi je dala in prinesla odlična rudarska godba iz Hrastnika pod vodstvom kapelnika Malovrha. Vse je prislusnilo, ko je godba zaigrala že pred začetkom sporeda in nastopala s kvalitetnimi vložki med sporedom. Kapelnik je tudi izrekel jubilatnemu društvu srčne pozdrave z najboljšimi željami.

Kakor vedno je obsegala pesem, stalna spremljevalka našega človeka v vseh lepih

in hudih časih, velik del dnevnega reda. Prepevali so dobro in ubrano naše vedno lepe domače pesmi, ki so kipele iz src in segale v srca. Višino pevske kulture sta pokazala zbor, moški in mešani, posebno navdušenje pa sta vzbudila stari društveni pevski zbor in zbor mladih „Bilčanov“ ter bila deležna spontanega aplavza. Skupno se je

Veličastni proslavi 50-letnice SPD „Bilka“ v Bilčovsu so prisostvovali deželni glavar Ferdinand Wedenig, njegov namestnik Mathias Krassinig, Generalni konzul FLRJ Boris Trampuž ter predstavniki kulturnoprosvetnih organizacij iz Ljubljane in Trsta.

na proslavi predstavilo nad 50 pevcev v štirih pevskih zborih „Bilke“. Združeni pevski zbori pod vodstvom našega zaslužnega pevskega strokovnjaka Kernjaka so užgali prav tako, kakor že večkrat. Posrečene in učinkovite in izvrstno podane so bile deklamacije iz del Gregorčiča in Župančiča.

Markantne govore deželnega glavarja Wedeniga, mentorja domačega društva Ogrisa in predsednika Slovenske prosvetne zveze prinašamo na drugem mestu našega lista.

Spregovoril je predsednik Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije Babič in izra-

zil prisrčne pozdrave. Dejal je med drugim, da je petdesetletno kulturno delo jubilatnega društva garancija za nadaljnje uspešno prizadevanje in kulturno oblikovanje v novem času. Želel je, da bi se ob takih in drugih kulturnih priložnostih še večkrat srečali, se kulturno razživeli ter v medsebojnem sodelovanju ustvarjali trajne vezi med nami tu- in onstran meje. Pozdravne besede je izrekel tudi predstavnik Slovenske prosvetne zveze v Trstu Vrabec in nakazal slične pogoje in borbo tržaških Slovencev za svoje pravice, kakor vladajo pri nas. Želel je, da bi društvo po plodonosnem kulturnem delu v drugem polstoletju nekdanj častno praznovalo stoletnico svojega obstoja.

Predsednik Slovenske prosvetne zveze je podelil trinajstim zaslužnim društvenim čla-

nom in sodelavcem v roke predsednika društva odlikovanja Drabosnjakovega priznanja v zahvalo za njihovo nesebično delo v korist društva in slovenske prosvete na Koroškem.

Po izrpanem sporedu je sledila prisrčna in sproščena ljudska zabava v Miklavževih prostorih in zunaj.

Nad vse uspela, veličastna jubilejna prireditve SPD „Bilka“ je bila gotovo pogon za nadaljnje požrtvovalno delo na prosvetnem področju v domačem društvu, velika vzpodbuda pa tudi prosvetašem po vseh naših krajih.

Nezgode pri delu v kmetijskem in gozdnem gospodarstvu

Kakor je razvidno iz statistike, so v letošnjem prvem polletju prijavili iz avstrijskih zveznih dežel spet ogromno delovnih nesreč pri delu v kmetijskem in gozdnem gospodarstvu. Na Dunaju, na Nižjem Avstrijskem in na Gradiščanskem se je primerilo 8516 takih nesreč, na Zgornjem Avstrijskem 6490, na Solnograškem, Tirolskem in Predarljskem 2580 in na Štajerskem 8035. Na Koroškem so prijavili 2466 nesreč, ki so se pripetile na tem delovnem področju. Skupno so jih v prvem letošnjem polletju ugotovili 28.500. Zadnji mesec prvega polletja, junija, so skupno našli 4836 delovnih nesreč v kmetijstvu in gozdarstvu, katere so v 24 primerih končale s smrtnim izidom. Največ delovnih nesreč se primeri pri kmetijskih strojih, nadalje pri tehničarjih

gozdarskega dela, pri strojih za obdelovanje, pri strojnih mlatilnicah in stiskalnicah za seno in slamo.

Moderni in novi stroji, skratka tehnični pripomočki, v kmetijskem in gozdnem gospodarstvu zahtevajo čedalje bolj tudi tehnično znanje in usposobenost zaposlenih. Razumeči je treba tudi varnostne in zaščitne naprave pri strojih, kar samoumevno more preprečiti marsikakšno usodno delovno nesrečo. Tudi znanje o ravnanju s kmetijskimi in gozdarskimi stroji posreduje kmečki mladini strokovna izobrazba v kmetijski šoli, ki je dandanašnji za naprednega kmeta neizogibno potrebna. Za našo kmečko mladino je prav za naše razmere ustrezna Kmetijska šola v Podravljah, ki bo v začetku novembra spet začela z novim šolskim letom. Ne zamudite prijaviti vaš naraščaj, ki se hoče zaposliti v predvsem v kmetijskem gospodarstvu, v priznani domačo kmetijsko šolo, ki razen dragocenega strokovnega znanja posreduje kmečki mladini tudi veselje do tako mnogovrstnega in hkrati najbolj zanimivega dela poklica, ki ima opraviti z živim naravnim življenjem. Z globljim spoznavanjem in razumevanjem prirodnih lastnosti v zemlji, pri rastlinstvu in živalstvu, pri čemer sodeluje človek s svojimi izkušnjami in z osvovitvijo dognanj moderne zadevne znanosti, more in mora biti zaposliti v kmetijskem gospodarstvu uspešnejša in zanimivejša, lahko rečemo za človeka bolj zadovoljiva, kakor v kakršnem koli drugem poklicu. Kmetijska šola odpira med drugim koristnim znanjem svojim gojencem pot v skrivnostni svet delujoče in nenehno snujoče prirode. Starši, prijavite svoje fante v našo kmetijsko šolo v Podravlje, če pa morda fant že sam želi v šolo, mu nikakor ne branite, ker to bi bilo nespametno in vaša velika krivda.

Sele-Kot

Ob navzočnosti precejšnega števila ljudi iz Srednjega in Zgornjega Kofa smo se v soboto, 15. t. m., razgovarjali v domači gostilni „Pri žagi“ o elektrifikaciji v tem kraju. Kot zastopnika AEG (Allg. Elektrizitätsgesellschaft), to je podjetja, ki izvaja elektrifikacijska dela, sta bila navzoča g. ing. Scherwitzl in g. Žužek. Zanjega že dobro poznamo, ker je vodil dela elektrifikacije na Bajtišah.

Ob tej priložnosti smo se skupno pomenili in razmišljali, če že ni napočil čas, da bi električna luč posvetila v kakih dveh ali treh letih vsem Kočanom. Večina navzočih je bila mnenja, da se danes o tem razgovarjati ni več kaj posebnega, ker so tak narčrt že izvedli naši sosedi na Bajtišah, v Slovenjem Plajberku, na Obirskem in drugod, da niti ne omenimo že davno elektrificirane kraje zgornje Koroške. Prevladalo je prepričanje, da tudi mi spravimo skupaj, kar so drugi že zmogli. Vemo pa seve tudi, da je potrebno vsako važno odločitev dobro premisliti in osvetliti od vseh strani.

Ing. Scherwitzl, ki ima že dolgoletno prakso na tem področju, nam je na podlagi provizoričnega načrta pokazal več možnosti za doseg našega cilja. Na najbolj pereče vprašanje vseh udeležencev, koliko bi elektrifikacija vsakega posameznika stala, nam seve še ni mogel dati točnega odgovora. To bo šele mogoče, ko bomo vedeli točno število resnih interesentov.

Željo po koristni elektrifikaciji smo dali izraziti v tem, da smo na koncu razgovora napravili prvi važen korak z izvolitvijo „Svetlobne gradbene skupnosti — Lichtbaugemeinschaft“. Vse svoje sile napeti za dobro stvar in delati v tem odboru za vse naše ljudi, so bili pripravljeni: Oto Kelih, p. d. Zg. Mlečnik, Hanzi Čertov, p. d. Odčank, Herman Velik, učitelj, Alfred Wachauer, gozdar, Luka Dovjak, p. d. Lukan in Peter Olivovec, p. d. Toman.

Prva naloga tega odbora bo sedaj, da pritegne v vrste interesentov še ostale, ki imajo zaenkrat še pomisleke o potrebnosti elektrifikacije zaradi plačila itd. V drugi vesti pa, da dosežejo pri merodajnih oblasteh v ta namen gmotno pomoč, ki nam gorskim kmetom in delavcem ravno tako pripada kot drugim.

V slovo zglejni slovenski materi

Mala vas pri Škocijanu. — Dolg sprevod žalnih gostov se je pomikal prejšnji četrtek od hiše žalosti, Jagrove domačije v Mali vasi, na pokopališče v Škocijan na njivo miru, kjer smo telesne ostanke mame Marije Kačnik izročili domači zemlji k večnemu počitku.

Številna udeležba žalnih gostov pri pogrebnih svečanostih je bila sprečevala, kako zelo je bila pokojna mati spoštovana in priljubljena pri vseh, ki so jo poznali. Ganljive pogrebne pesmi so donele v cerkvi pri maši pod vodstvom organista Mihija Sadjaka, na domu in ob odprtem grobu pa so pokojni materi peli v slovo pevci, zbrani iz mnogih vasi Podjune, pod vodstvom Foltija Hartmana. Domači župnik je imel globoko občuten tolažilni posmrtni govor. Med žalnimi gosti so bili med žalujočimi sorodniki, sosedje in znanci iz Škocijana in daljnje okolice, zastopniki oblasti, učiteljstvo ter zastopniki raznih organizacij.

S smrtjo matere so Jagrovi izgubili, kar jim je bilo na svetu najdražje — zvesto ženo in dobro ljubljeno mater. Mož Miha žaluje za zvesto ženo in gospodinjjo, ki mu je bila skozi 49 let najboljša spremljevalka na življenjski poti, otroci pa za skrbno zglejno slovensko materjo, ki jim je posredovala ne le telesno hrano, temveč v obini meri tudi dragocene dobrine izobrazbe, lastnosti lepega značaja ter globoko zavest narodne pripadnosti, kakršno so v Jagrovi družini vedno gojili. Dve hčerki sta poročeni v Ljubljani, ena, ki je ostala doma pa je učiteljica v Škocijanu. Bridko za družino je bilo, ko je v vojni izgubil življenje sin, posebno za očeta, ki bi mu bil dragocena opora.

Pokojna mati pa ni bila dobra le svojim, temveč tudi neštetim in vsem, ki so se kadar koli pomudili v prijazni Jagrovi hiši. Pristna slovenska gostoljubnost in radodarnost, je bila tudi poseben lik pokojne matere, o čemur vedo povedati nešteti, ki so bili njene gostoljubnosti deležni.

Zalujočim svojim naj bo v tolažbo nedeljeno sožalje številnih prijateljev in znancev Jagrove družine, ki so jo iskreno izražali ob nenadomestljivi bridki izgubi žene in matere.

Gradili bodo elektrarni na Bistrici v Rožu in v Rožeku

Dravo, ki je stoletja tekla skozi naše doline svoj večno določeni tok, čedalje bolj izkoriščajo za koristno narodnogospodarsko delo. Vodne sile Drave vključujejo v ogromne sile za pogon velikih električnih turbin ki naj dobavljajo elektriko lačnemu in potrebnemu gospodarstvu luč in energijo v korist, vzpon in razvoj vsakovrstnih odtenkov obratov, bodisi industrijskih, obrtnih, kmetijskih in drugih.

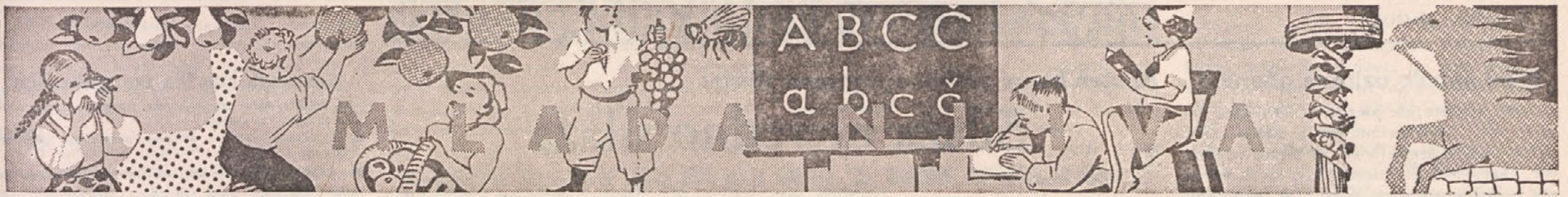
Ob Dravi obratujeta že leta elektrarni v Labotu in Zvabeku, sredi letošnjega leta pa je začela z obratovanjem tudi elektrarna v Kazadah z ogromno zmogljivostjo.

V nadaljnjem načrtu ima Avstrijska elektrifikacijska družba gradnjo dveh novih elektrarn na Dravi.

Novi elektrarni bodo pozidali na Bistrici v Rožu in v Rožeku in kakor je predvideno, bodo hkrati gradili obe elektrarni. Pri preiskavanju in študiju načrtov so dognali,

da bi imela gradnja obeh elektrarn hkrati prednosti. Obe elektrarni bosta porabili enake količine vode, približno enaki višini padca vode ter bosta obe imeli enako zmogljivost. S tem bo omogočena enka izvedba turbin, generatorjev in drugih delov naprave, kar pomeni prihranek na stroških teh dobavitih. K temu načrtu se je pritrdilno izjavilo tudi ministrstvo za lesno in gozdno gospodarstvo in gradnje stopnje na Bistrici spoznalo kot prednostno.

Pomemben bo javen most, ki ga bodo zgradili čez Dravo pri elektrarni, ki bo Rožu bistveno odprl zelo ugodne zveze. Končno pa bodo pri gradnji elektrarn spet za dalje časa zaposlili večje število delavcev in ko bo dograjena, bo s proizvodnjo električnega toka bogatila električno omrežje v korist gospodarstva. Iz teh vzrokov je pozdraviti gradnjo načrtovanih podjetij.

NIKOLAJ NOSOV: Nevedko slikar

Malček Barvica je bil znan slikar. Oblečen je bil vedno v dolgo srajco, ki ji je pravil »halja«. Videti bi morali Barvico, ko je, oblečen v svojo haljo, vrgel nazaj svoje dolge lase in stopil pred slikarsko stojalo s paleto v roki. Vsak je pri priči lahko videl, da ima pred seboj pravega umetnika.

Po tistem, ko nihče več ni hotel poslušati njegove glasbe, je Nevedko sklenil, da postane slikar. Prišel je k Barvici in dejal:

»Poslušaj, Barvica, tudi jaz sem se odločil, da postanem umetnik. Daj mi kako barvico in čopič!«

Barvica ni bil skopuh, podaril je Nevedku svoje stare barvice in čopič. Medtem pa je prišel Nevedkov prijatelj Gunjka. Nevedko mu je dejal:

»Gunjka, sedi, narisal te bom!«

Gunjka se je razveselil, hitro je sedel in Nevedko ga je začel risati. Hotel je napraviti Gunjko lepšega, zato mu je narisal rdeč nos, zelena ušesa, modre ustnice in oranžne oči.

Gunjka je vsekakor hotel videti svojo podobo. Od radovednosti ni mogel sedeti pri miru, ves čas se je vrtel.

»Bodi no pri miru!« mu je dejal Nevedko, »sicer ti slika ne bo podobna!«

»A sedaj je podobna?« je vprašal Gunjka.

»Zelo podobna!« je odgovoril Nevedko in mu narisal z vijolično barvo še brke.

»Daj, pokaži, kaj si narisal!« je prosil Gunjka, ko je Nevedko končal podobo.

Nevedko mu jo je pokazal.

»Sem mar takšen?« je prestrašeno vzkliknil Gunjka.

»Seveda, kakšen pa?«

»Zakaj pa si mi narisal brke? Saj nimam brkov!«

»Pa ti bodo zrasli.«

»In nos? Zakaj je rdeč?« »Da bi bil lepši!«

»Pa lasje, zakaj so plavi? Mar imam plave lase?«

»Plave!« je odgovoril Nevedko. »Toda če ti ni všeč, ti lahko napravim zelene.«

»Ne, ta podoba je zanič!« je dejal Gunjka.

»Daj strgal jo bom!«

Gunjka je hotel vzeti podobo in začel se je pretep. Ko so zaslišali vpitje, so pritekli še drugi malčki.

»Zakaj se tepeta?« so vprašali.

»Na, razsodite,« je zavpil Gunjka. »Povejte, kdo je to! Kajne, da nisem jaz?«

»Seveda nisi!« so odgovorili malčki.

»Tu je narisano neko strašilo.«

Nevedko pa je dejal: »Niste se domislili, ker ni bilo napisano. Takoj bom napisal in vse bo jasno.«

Vzel je svinčnik in napisal pod sliko s tiskanimi črkami GUNJKA. Nato je obesil podobo na steno in dejal:

»Naj visi. Vsi lahko gledate. Nikomur ne prepovedujem!«

»Vseeno!« je dejal Gunjka. »Ko boš šel spat, bom prišel in jo raztrgal.«

»Jaz pa ponoči ne bom šel spat in jo bom stražil!« je odgovoril Nevedko.

Gunjka se je razjezil in odšel domov. Nevedko pa res zvečer ni legel. Ko so vsi malčki

pospali, je vzel barvice in začel risati vse po vrsti. Malčka Omleto je narisal tako debelega, da ni bilo več prostora na podobi. Hitlerja je narisal z zelo tankimi nožicami. Zadaj pa mu je, kdo ve zakaj, narisal pasji rep. Lovca Puško je narisal, kako jaha svojega psa Buška. Doktorju Tabletku je namesto nosa narisal toplomer. Vsevedku pa je, nihče ne ve zakaj, narisal oslovsko ušesa. Z eno besedo, vse je upodobil v smešni in neumni obliki.

Zjutraj je te podobe razobesil po stenah in jih opremil z napisi, tako da je bila cela razstava.

Prvi se je zbudil doktor Tabletko. Zagledal je na steni podobe in se začel smejati. Bile so mu tako všeč, da si je nataknil na nos ščipalnik in jih začel pozorno ogledovati. Sel je k vsaki posebej in se dolgo smejal.

»Fant od fare si, Nevedko!« je dejal. »Svoj živ dan se nisem tako smejal.«

Končno se je ustavil pri svoji podobi in strogo vprašal:

»Kdo pa je to? Menda ne jaz? Ne, to nisem jaz. Ta portret je zanič. Bolje bo, da ga snameš.«

»Zakaj? Naj visi!« je odgovoril Nevedko.

Doktor Tabletko je užaljeno dejal:

»Vse kaže, Nevedko, da si bolan. S tvojimi očmi je nekaj narobe. Kdaj si še videl, da imam namesto nosu toplomer? Zvečer ti bom moral dati ricinus!«

Složna brata

Nekoč sta živela v neki vasi dva brata. Bila sta zelo složna, skupaj sta sekala drva, orala, sejala, žela in nikoli se nista sprla. Pri delu in doma sta se dobro razumela in vsa vas se je čudila njuni slogi.

Čas je mineval, brata pa sta živela v miru in sreči.

Nekega dne pa je dejal starejši brat mlajšemu:

— Drugi ljudje se prepirajo, midva pa nikoli! Kaj, ko bi se tudi midva sprla!

— Dobro, — mu je odgovoril mlajši brat, — kako pa naj se spreva, ko pa nimava razloga!

— Res nimava razloga, — je priznal starejši, — pa vendar bi rad videl, kakšen občutek ima človek, kadar se prepira.

In tako sta se brata dogovorila, da se bosta sprla.

Blizu vasi sta imela brata njivo, na njivi pa je stala hruška. Skupaj sta odšla pod hruško, starejši brat pa je rekel mlajšemu:

— Povzpni se na hruško, jaz bom pa pričel vpiti, naj prideš takoj dol. Ti me ne ubogaj in tako se bova sprla ...

Mlajši brat se je povzpnil na hruško, starejši pa je pričel vpiti:

— Ej, ti, ki si splezal na drevo, brž zlezi z njega!

Mlajši brat, ki je bil navajen, da uboga starejšega, ni nič odgovoril, ampak je splezal z drevesa.

— Ne tako, brat, — mu je dejal starejši. — Tako se nikoli ne bova sprla. Zakaj si zlezal z drevesa! Zdaj bom pa jaz splezal na drevo, pa ti kriči!

Starejši brat je splezal na drevo, mlajši pa je zavpil:

— Ej, ti, ki si splezal na drevo, brž zlezi z njega!

Starejši brat mu je odgovoril:

— Ne, nočem splezati dol!

— Če nočeš splezati dol, pa ostani na drevesu, — je odgovoril mlajši brat in obmolknil.

Starejši brat je uvidel, da ne bo nič dosegel, in je splezal z drevesa. Oba sta uvidela, da se ne moreta spreli.

Nevedko je nad vse sovražil ricinus. Prestrašil se je in rekel:

»Ne, ne, ne! Sedaj tudi sam vidim, da podoba ni dobra.«

Snel je podobo s stene in jo raztrgal.

Za Tabletkom se je zbudil lovec Puška. Tudi njemu so bile podobe všeč. Toliko da ni počil od smeha. Ko pa je prišel do svojega portreta, je dobra volja pri priči zginila.

»To je slaba podoba!« je dejal! »Nič mi ni podobna. Snemi jo, sicer ne boš smel z menoj na lov!«

Nevedko je moral sneti s stene tudi lovca Puško.

Tako je bilo z vsemi. Vsem so bile všeč podobe drugih, njihove pa ne.

Zadnji se je zbudil Barvica, ki je kot po navadi najdlje spal. Ko je zagledal na steni svojo podobo, se je močno razjezil in dejal, da to ni portret, ampak brezpomembna, neumetniška pacarija. Potem je strgal podobo s stene in vzel Nevedku barvice in čopič.

Na steni je ostala samo Gunjkina podoba. Nevedko jo je snel in se napotil k prijatelju.

»Gunjka, hočeš, da ti podarim tvojo podobo? Ti se boš pa pobotal z menoj,« je predložil Nevedko.

Gunjka je vzel podobo, jo raztrgal na drobne kosce in rekel:

»Velja, pobotajva se! Toda, če me samo enkrat še narješ, se ne bom pobotal za nič na svetu.«

»A, ne bom nikoli več risal!« je odgovoril Nevedko. »Rišoš, rišoš, a nihče ti še hvala ne reče, vsi se le jezijo. Nočem biti več slikar.«

Srečko Kosovel:

Hruška

*Burja tresse hruško,
vije njene veje —
ah, lepo je biti burja —
veje in se smeje.*

*Veje, vije, lomi, lomi
in se ne upeha —
ali slabo, slabo biti
slamnata je streha.*

*Burja strehe vse podere,
polja vsa prebega —
če pa jaz le stol prevrnem,
se že očka krega ...*

Učena muha

Živela je muha, ki je hodila v šolo. Posedala je vrh table in poslušala, kako je učitelj učil otroke petja. Končno si je začela domišljevati, da se je naučila dovolj, da lahko uči druge. Zletela je skozi okno in se odpravila po svetu.

Na travniku se je pasel osel. Muha mu je sedla na uho in mu zagodla:

»Bzi, bzi, bzi, dolgoušec ti!«

Osel je zavrnil ušesa in zanigral.

»Kako lepa pesem! Hvala ti, da si me jo naučila. Zdaj mi pa sedi na rep in jaz te bom naučil letati stokrat hitreje, kakor znaš zdaj.«

Muha je sedla oslu na rep. Osel pa je mahnil z repom po tleh in toliko, da ni muhe ubil. S težavo se je privlekla na breg potoka. Zlezla je na travno bilko in se grela na soncu. Ko si je opomogla, je zagledala v vodi postvrji, ki so švigale sem in tja. Zapela jim je:

»Bzi, bzi, bzi, ribica molči!«

Postrv se je pognala navzgor in pljusnila na muho vodo. Toliko, da je ni utopila. Muho je to bolelo. Kako nevhvaležen je svet! Počakala je, da se je posušila, nato pa zletela nazaj v vas.

Za skednji je srečala račko. Takoj ji je zapela:

»Bzi, bzi, bzi, račica beži!«

Račka se je ustavila in nagnila glavo.

»Lepa pesem,« je rekla, »škoda, da slabo slišim!«

Muha je zletela k njej, sedla na zemljo in začela znova:

»Bzi, bzi, bzi, ra — «

Klapi! — in račka je pogoltnila učeno muho.

Ivo Andrić

26

Travniška kronika

Pri večerji teče pogovor o vsakdanjih stvareh in dogodkih, udeležuje se ga tudi gospa Davillova s svojimi kratkimi in stvarnimi pripombami. Največ govore o kuhinji, obujajo spomine na jedila in vina raznih krajev Francije, vzporejajo turški način prehrane, obžalujejo, da ni francoske povrtine, francoskih vin in začimb. Nekaj minut po osmi uri gospa Daville kratko in pritaženo zazeha. To je znamenje, da vsi trije vstanejo od mize in naglo zatem se gospa umakne in odide v sobo k otrokom. Pol ure pozneje se ločita tudi konzul in Des Fossés. Dan je s tem končan. Začenjajo se nočne ure travniškega življenja.

Gospa Davillova sedi ob postelji najmlajšega in plete prav tako, kakor je delala vsa druga opravila čez dan, kakor je tudi večerjala: urno, vestno, molče, neutrudno kakor mravlja.

Konzul je spet v svoji delovni sobi in sedi za majhno pisalno mizo. Pred njim je rokopis njegovega speva o Aleksandru Velikem. Že leta in leta se Daville ukvarja s tem davno započetim delom. Dela počasi in neredno, misli pa nanj sleherni dan nekajkrat v zvezi z vsem, kar

vidi, sliši ali doživi. Kakor smo poprej rekli je postal ta spev zanj neke vrste druga, lažja in boljša resničnost, v kateri vlada on po svoji volji, kjer ni težav ne odpora in kjer najde lahko rešitev za vse, kar je v njem in okoli njega nerešeno in nerešljivo, pa išče tolažbe in nadomestka za vse, kar ga boli in česar mu resnično življenje ne daje in ne dovoljuje. Nekajkrat na dan pobegne Daville v svojo »stvarnost na papirju«, se v sebi opre na kako misel iz speva kakor hromec na palico. In nasprotno: kadar poslušava novice o vojnih dogodkih, opazuje kak prizor ali opravilja kak posel, vse to pogosto v mislih prenaša v svoj spev. S tem ko vse te stvari pomakne za nekaj tisoč let nazaj, izgubljajo svojo tegobo in ostrino in so vsaj na videz lažje in znosnejše. Zato stvari kajpak dejansko niso nič lažje in pesnitev ni bližja in podobnejša pravemu umetniškemu delu. Toda toliko je ljudi, ki se sami v sebi opirajo na kakšno iluzijo, ki je še bolj čudna in še bolj megljena, kakor pa je pesniško delo s svojo samovoljno vsebino, toda kruto metriko in strogimi rimami.

Tudi nocoj je položil Daville predse debeli rokopis v zelenih platnicah, ker mu je ta gib prešel že v navado. Toda odkar je prišel v Bosno in se zapel v konzulske opravke s Turki, so te večerne ure vedno manj rodovitne in mu nudijo vedno manj zadovoljstva. Slike se ne javljajo, stihji gredo neradi v kalup in prihajajo iz njega nepopolni, rime se nočejo kresati druga ob drugo kakor nekoč, ko so švigale iskre iz njih, temveč ostajajo neizklesane, kakor čudno bitje z eno nogo. Konzul zelenih vrvic na kartonu zelo pogosto sploh ne razveže, temveč leži rokopis na mizi kot podlaga za drobne papirčke, na katere beleži vse, kar mora jutri opraviti ali kar je v preteklem dnevu pozabil. V teh trenutkih po večerji se javlja ponovno vse, kar je naredil in rekel čez dan, in namesto počitka in razvedrila

prihajajo novi napori in ponovno trkajo na vrata že pozabljenih skrbi. Pisma, ki so ta dan odšla v Split, Carigrad ali Pariz, so mu zdajci v celoti pred očmi in v hipu se jasno in neizprosno pokaže vse, kar je izpustil ali kar je odveč in nerodno povedal. Kri mu polje v glavi od razburjenja in nezadovoljstva s samim seboj. Razgovori, ki jih je imel ta dan z ljudmi, vstajajo iz spomina do najmanjših podrobnosti, pa ne samo resni in važni razgovori o službi in opravkih, ampak tudi drobni in nepomembni. Jasno gleda svojega sogovornika, sliši vsak prizvok njegovih besedi, vidi sam sebe in jasno spoznava vse hibe tistega, kar je rekel, in vso važnost stvari, ki jih je iz nerazumljivih razlogov zamolčal. In nenadoma se mu nasnujejo izklesani in krepki stavki, ki jih je moral povedati ali odgovoriti namesto bledih in šibkih besedi in odgovorov, ki jih je dejansko izrekel. Kozul jih šepeta sedaj sam sebi in hkrati čuti, da je vse zaman in prepozno.

V itakem duševnem stanju ne rasto pesnitve in od takih misli človek slabo spi in težko sanja, če ima srečo, da zaspi.

Tudi nocoj je v konzulovih ušesih še enkrat oživel ves prejšnji razgovor z des Fossésom. V hipu mu je jasno, koliko nezrele baharije tiči v pripovedovanju o trojni plasti cest iz raznih stoletij, o neolitskem orodju, o Karahodžu in Musu Pevcu, o družini in družbeni ureditvi v Bosni. In na vse te mladeničeve sanjarije, ki jih je moral vzdržati, tako se mu zdaj zdi, niti najmanjše kritike, je on kakor hrom in učaran odgovarjal samo s slabotnim glasom: »Vidim, vldim, toda...« Kaj sem videl, kakšnega vruga neki? se je sedaj vpraševal. Čutil se je smešnega in ponižanega, toda hkrati je bil divji nase, ker sploh upošteva brezpomembne pogovore, ki tega ne zaslužijo. Naposled — kakšen važen razgovor naj bi to bil? In s kom se je pogovar-

Pred setvijo ozimne pšenice

Stari pregovor, da pšenico lahko sejemo tudi še pred Vsemi svetimi, ker je važno samo, da se jeseni v zemlji scimi, že davno ne drži več. Danes tudi pri pšenici drži, da jo moramo v hribovitem svetu sejati še v septembru, v ravnini pa najpozneje do 15. oktobra. Zgodnja oz. pravočasna setev je pri pšenici poleg ustrezne pripravljene zemlje in gnojenja predpogoj za zanesljiv in visok pridelek zrnja, ki edino poplača delo in napravi pridelovanje rentabilno.

Razpoložljive sorte

Dr. Lassers Dickkopf je srednje pozna in srednje visoka, proti poleganju odporna sorta golic; odporna pa je tudi proti izzimljenju in črni rji, medtem ko jo rjava rja rada napada. Njen donos je dober na dobri globoki zemlji, pri izdatnem gnojenju in padavinah. Njena hektoliterska teža je nizka. Za setev je priporočljiva po naših dolinah na vseh dobrih globokih pšeničnih zemljinah, medtem ko za puste zemlje in ostreje lege ni priporočljiva. Tam je pripravnejša resasta

Austro Bankut Loosdorfske selekcije, ki zgodaj zori in ima tudi srednjedolgo slamo, je pa vendar manj odporna proti poleganju. Zimo enako kot debeloglavka dobro prenaša, proti rji pa je manj odporna. Austro Bankut daje le srednje, toda stanovitne pridelke z dobro hektolitersko težo, tako da pri dobri pripravi zemlje, pravočasni setvi in izdatnem gnojenju — merjeno po meterskih stotih — ne daje slabših pridelkov od debeloglavke.

Drauhofener Kolben je srednje zgodaj zoreča golica s kratko slamo in močno odpornostjo proti poleganju. Proti izzimljenju pa je manj odporna od prvih dveh. Donos je dober, hektoliterska teža nizka. Sejemo jo lahko povsod, kjer s uspehom pridelujemo debeloglavko, tako v sušnatih kot v vlažnih legah. Razumljivo pa se njen pridelek ravna tudi po zagnjenosti zemlje.

Najvažnejše okoli setve pšenice

Pšenico sejemo, če le gre, za deteljo, kajti za koruzo jo bomo letos le težko še pravočasno sejali. Lahko pa jo sejemo tudi za strniščno krmno mešanico. Zemlja je lahko sveže preorana, ne sme pa biti presuha.

Kar se tiče gnojenja, zapomnimo, da vzame že pridelek 25 q zrnja pri pšenici iz zemlje 64 kg dušika, 34 kg fosforne kisline in 54 kg kalija. To pomeni, da mora pšenica dobiti po hektarju površine jeseni vsaj 500 kg Thomasove moke in 200 kg kalijeve soli ali pa 500 kg kombinirane gnojila Grundkorn 5-15-20, pomladi pa še ob prvem branjanju, ob klasanju in ob cvetenju po 50 kg, če je potrebno, pa tudi več kilogramov nitramoncala. Nikakor pa pšenici ne dajemo blevskega gnojla.

In v ostalem...

Znanje je kmetovo najmočnejše orodje... zato mora tudi Tvoj sin v kmetijsko šolo Podravlje!

Preden bomo pričeli s pripravo silaže:

Silaža ni vedno silaža

Dva momenta sta odločilna, da napredni kmetovalci dajejo silaži vedno več prednosti pred kermo, ki je konzervirana na druge načine. Ta dva momenta pa sta prvič siliranje je najpripravnější in z ozirom na obdržanje hranilnih vrednosti v krmu najracionalnejši način njenega konzerviranja in drugič: s siliranjem ohranimo v krmu vitamine, rudnine, sledovne elemente in hormone, ki gredo drugače v zgubo.

Ti bistveni prednosti siliranja pa dosežemo le, če silažo tudi v redu pripravimo. To vprašanje ni tako akutno tam, kjer je siliranje še omejeno na koruzo, sončnice in topinamburo, ki same vsebujejo dovolj sladkorja in ogljikovih hidratov, da je pri kratkem rezanju silaže, pri dobrem tlačenju in pri neprodušnem pokrovu že zagotovljeno pravilno kisanje krme. Kjer pa siliranje že razširjajo na druge rastline, na trave, detelje in leguminozne krmne mešanice, tam siliranje ni več tako enostavno. V teh rastlinah je namreč premalo sladkorja in premalo ogljikovih hidratov, zato se v taki silaži bakterije mlečne kisline same od sebe ne morejo ustrezno naglo razviti in zagotoviti pravilno kisanje. Namesto njih se pričnejo množiti bakterije maslene kisline, silaža se prične napačno kisati. Silaža ne dobi le slab okus, temveč se pričnejo v njej razkrajati tudi beljakovine. Silaža zgublja na krmni vrednosti in neredko se zgodi, da prične tudi gniti.

Pri kisanju trav, detelj in leguminoznih krmnih mešanic gre v bistvu za to, da kislo

ODDAJA ZA NAŠO VAS

Jutri v soboto zvečer ob 18.25 uri prislusnimo oddaji „Za našo vas“ radia Celovec. Na sporedu so pojasnila k zakonu o gozdarstvu in k položaju na trgu z govejo živino.

reakcijo ali pH-število v krmu z bakterijami mlečne kisline čimprej spravimo od običajnih 5,5 na 4 do kvečjemu 4,2 da se pri kisanju beljakovine ne pričnejo razkrajati in da s tem silaža ne prične zgubljeni na svoji krmni vrednosti. Pravilni proces kisanja trav, detelj in leguminoznih krmnih mešanic bomo z običajnim siliranjem zagotovili le, če jih bomo silirali skupno s koruzo, sončnicami ali topinamburo in če ne bodo predstavljale več kot četrtino skupne mešanice. V vsakem drugem primeru, zlasti pa če trave, detelje ali leguminozne krmne mešanice same siliramo pa se bomo pri siliranju držali

- postopka kisanja z mineralnimi kisljinami, takoimenovanega A. I. V.-postopka,
- postopka kisanja z organskimi kisljinami ali pa kisljimi solmi ter
- biološkega postopka s pomočjo čistih kultur bakterij mlečne kisline in dodatkom sladkorja.

Kisanje z mineralnimi kisljinami obstoja v tem, da zrezani silaži pri tlačenju dodamo z vodo pomešano solno in žvepleno kislino in da s tem potisnemo pH-število silaže na 4. S tem je potem kakršnokoli delovanje kvarnih

bakterij v procesu kisanja izključeno. Na kubični meter silaže je potrebna mešanica 4 l solne in 4 l žveplene kisline ter 48 l vode, kar stane 18,60 šil., pri 100 m³ torej 1.860 šil. Ta postopek kisanja je sicer najbolj zanesljiv, vendar je zelo drag in za ljudi, ki imajo opravka s kisljinami, zelo nevaren.

Kisanje z organskimi kisljinami (Amasil) in kisljimi solmi (Silosol, Kofasil) omogoči naglo kisanje silaže in tvorbo bakterij mlečne kisline. Zato je ta postopek pripraven tam, kjer delež koruze v silaži znaša vsaj eno tretjino. Pri sami travi, detelji ali leguminoznih krmnih mešanicah pa ta postopek za pravilno kisanje ne zadostuje, je pa tudi precej drag. Na kubični meter silaže je treba 2 1/2 kg Silosola, kar stane 15,50 šil. torej 1.550 šil. na 100 m³.

Biološki postopek je med vsemi še najboljši postopek kisanja trav, detelj in leguminoznih krmnih mešanic. Obstoja v tem, da pri siliranju dodajamo v posnetem mleku razmnožene dokupljene čiste kulture bakterij mlečne kisline in sladkor v obliki melase. Pri mladih sočnih rastlinah zadostuje 7,5 kg melase na kubični meter, pri starejših olesenelih rastlinah pa 15 kg. Poleg tega je na kubični meter silaže potreben še 1 liter v posnetem mleku razmnoženih bakterij mlečne kisline. S tem pa stane ta postopek 7,15 do 12,40 šil. na kubični meter. Poleg tega, da je najbolj zanesljiv, je tudi najcenejši.

Da je pri vseh teh postopkih rezanje in dobro tlačenje silaže enako potrebno kot neprodušen pokrov na silaži in streha na silosu, se razume samo po sebi.

Zaloge krmil, investicijski krediti in drugo

Na zadnjem zasedanju konference prezidentov kmetijskih zbornic v četrtek preteklega tedna je minister za kmetijstvo in gozdarstvo ing. Hartmann — kakor poroča AIZ — sporočil naslednje:

- V prvih 8 mesecih 1962 je imelo kmetijstvo 330.550 ton ječmena in koruze za krmo na razpolago. Ta količina je bila za okroglo 19.000 ton višja od one istega razdobja leta 1961. V septembru je na razpolago 64.000 ton inozemskih krmil, v oktobru pa jih bo 55.000. S tem je oskrba kmetijstva s krmnim žitom zagotovljena do konca novembra.
- Prva seja strokovne komisije za kmetijstvo in gozdarstvo za upravljanje ERP-fonda ima za razdeliti 125 milijonov šillingov za kmetijstvo in 25 milijonov za gozdarstvo.
- Do konca avgusta je 10.566 kmetovalcev prosilo in dobilo pocenjene agrarne investicijske kredite. Od 630 razpoložljivih milijonov šillingov je bilo dotlej uporabljenih 437 milijonov. Za zadnjih 5 mesecev je torej razpoložljivih še 193 milijonov šillingov.

Kmetovalci, premislite in poslužite se razpoložljivih investicijskih kreditov v tekočem letu! Ustvarite tudi potrebne predpogoje za doseganje le-teh v letu 1963, zakar predvidoma ne bo manj denarja na razpolago kot letos.

jal? Ne z vezirjem, ne s von Mittererjem, ampak s tem zelencem, in še o stvarih brez pomena. Toda misli se niso pustile ustavititi ne zavrniti. In ko je že upal, da mu je uspelo pozabiti te malenkosti, je nenadoma skočil od mize in se znašel sredi sobe z iztegnjeno roko, govoreč sam pri sebi: „Moral bi bil takoj odgovoriti na njegovo nezrelo razlaganje: stvari so takšne in takšne, in postaviti bi bil moral fanta na pravo mesto. Tudi v najmanjših stvareh moraš butniti svojo misel svobodno in do kraja na dan, jo zabrašiti ljudem v obraz, čeprav se potem grizejo zaradi nje, ne pa jo tlačiti vase in se rvati potem z njo kakor z vampirjem“. Saj tako je treba, ampak tega ni storil in ne bo storil ne jutri ne pojutrišnjem, nikoli, ne pri kramljanju s tem zelencem in ne pri razgovorih z resnimi osebami, in to bo spoznal vedno šele zvečer, po večerji in preden bo legel spat, ko je prepozno, ko vsakdanje in navadne besede postanejo velike in neuničljive kot prikazni.

Tako je govoril Daville sam pri sebi, vračajoč se spet za malo pisalno mizo zraven zasrtega okna. Toda misli so mu naprej rojile. Zaman jih je podil, ker je bil nesposoben, da bi počel kaj drugega.

„Še to njihovo strašno petje se mu zdi zanimivo. Še to lahko zagovarja,“ je konzul ternal sam pri sebi.

Gnan od nezdrave potrebe, da se znova prepira in obračunava z mladim človekom, je na belem papirju, kjer naj bi se nizali verzii o ljunaških dejanjih Aleksandra Velikega, pisal naglo in nepretrgoma:

„Poslušal sem, ko je to ljudstvo pelo, in spoznal, da tudi v pesem vnaša prav isto divjost in nezdravi bes kakor v vsako drugo funkcijo svojega duha in svojega fizikuma. Bral sem v potopisu nekega Francoza, ki je pred več ko sto leti potoval tod in slišal te ljudi, da je njihovo petje

prej podobno pasjemu laježu kot pa pesmi. Najsi se je spremenilo na slabše ali pa se tisti dobri stari Francoz ni zadosti seznanil z deželo, meni vsaj se zdi, da je v pasjem zavijanju dokaj manj zlobe in otrdelosti srca kakor v petju teh ljudi, kadar so pijani ali kadar jih popade njihov bes. Gledal sem jih, kako so med petjem zavijali oči, škripali z zobmi in tolkli s pestjo po zidu, najsi so bili pijani od žganja ali jih je pa gnala notranja potreba po tuljenju, postavljanju in razbijanju. In prišel sem do zaključka, da vse to nima nobene zveze z glasbo ne s petjem, kakršnega slišimo pri drugih narodih, ampak da je to samo eden od načinov, s katerim izpovedujejo svoje skrivne strasti in svoje malopridne želje, katerim sicer kljub vsej svoji razuzdanosti ne morejo dati izraza, ker sama narava tega ne dopušča. Govoril sem o tem tudi z avstrijskim konzulom. Navzlic vsej svoji vojaški okorelosti tudi on čuti vso strahotnost tega tamenja in vreščanja, ki odmeva ponoči po ulicah in vrtovih in čez dan iz marsikaterih krčme. „Das ist ein Urjammer,“ je rekel. Toda jaz le mislim, da se von Mitterer moti kakor običajno in da te ljudi precenjuje. To je kratkomalo besnenje divjakov, ki so izgubili svojo preproščino.“

Ozka pola je bila docela polna. Poslednja beseda je imela komaj še prostora prav v kotu na koncu lista. Naglica, s katero je pisal, in lahkola, s katero je našel besede in primere, sta ga prevzeli in konzul je začutil olajšanje. Utrujen in zastrujen od skrbi, preobremenjen z dolžnostmi, ki so se mu nocoj zdele, da presegaajo njegove moči, je sedel prevzet in negiben nad svojim rokopisom v družbi slabe prebave in nespečnosti. Tedaj je potrkala na vrata gospa Davillova.

* To je prastok.

Slovenska kmečka zveza obvešča:

Te dni Slovenska kmečka zveza razpošilja svojo okrožnico št. 12/62, ki vsebuje

- pojasnila k zakonu o očiščenju avstrijskega gozdnega prava,
- pojasnila glede subvencij za Skupnostni gozdni gospodarstva.

Okrožnica bo poslana vsem odbornikom in zaupnikom SKZ *

Prihodnji plemenski sejem za krave in telice simodolske in sivorjave pasme bodo

- v Riedu v četrtek, dne 4. oktobra 1962 za simodolsko govedo,
- v Leobnu v petek, dne 12. oktobra 1962 za sivorjavo govedo.

Pri skupni udeležbi vsaj 7 kmetov in po predhodni prijavi da SKZ za nakup živinorejskega strokovnjaka na razpolago.

Zastoj na trgu s klavno živino

Prve posledice letošnje poletne suše v južnih predelih Zahodne Nemčije, Avstrije — zlasti Zgornje in Nižje Avstrijske — ter Severne Italije ter nekaterih predelih Slovenije so se pokazale v zadnjih 14 dneh, predvsem pa v zadnjem tednu: ponudba živine, zlasti klavne na trgu je skokoma narasla. Na Bavarskem in v Italiji so morali zaradi suše precej živine zaklati, drugod pa postavljajo na trg slabo pitano in slabo rejeno živino.

Obseg skokoma narasle ponudbe v zadnjem mesecu najbolj prikazuje razvoj na dunajskem tedenskem sejmu v St. Marxu, kjer je ponudba tekom poletja tja v prve dni avgusta znašala 1.100 do 1.200 goved na teden. Koncem avgusta je narasla na 1.500, na sejmu 10. septembra pa na 1.856. Na tem sejmu je ostalo neprodanih že 224 goved, posel je potekal zastajajoče, cene pa so pričele nazadovati. Nazadovanje cen je najbolj vidno pri kravah.

Nastali položaj bo imel za posledico, da bo tudi pri izvozu živine v Italijo prišlo do zastoj, kakor je prišlo pri izvozu v Nemčijo. Medtem, ko je avgusta Italija od Avstrije zahtevala še do 10.000 klavnih goved, je septembrski kontingent že omejila na 3.800 goved. Na totalno ukinitvevo uvoza s strani Italije vendar ni računati. Tudi Nemčija utegne v doglednem času spet odpreti svoje meje. Vsekakor pa je treba vzeti na znanje, da bodo cene klavne goveje živine letos od sedanjega nadpovprečja spet zdrknile na dolgoletno povprečje in morebiti tudi nekoliko spod.

Konzulka je že pripravljena za v posteljo. Pod belo prevezo je njen obraz še bolj droban in oster. Pravkar je pokrižala otroke, ki so zaspali, in krepko zatlačila vsakemu odejo, potem je kleče izmolila starinsko večerno molitev, proseč Boga, naj ji to noč daruje miren počitek in naj zjutraj vslane živa in zdrava iz svoje postelje, „kakor trdno upa, da bo vstala iz groba na dan poslednje sodbe“. Zdej je s svečo v roki pomolila glavo skozi priprta vrata.

„Dosti je za danes, Jean. Čas je, pojdi spat.“

Daville jo pomiri z roko in nasmehom in pošlje leč, on pa ostane sam nad svojim popisanim papirjem, dokler se mu pred očmi ne zamegli; vrste se zmedejo in vse skupaj postane zapleteno in močno kot nočna slika sveta, ki je videti čez dan jasen in razumljiv.

Tedaj vstane s stola, stopi k oknu in nekoliko odgrne težko zaveso. Gleda v neprodano temo, če še gore luči v Konaku ali v avstrijskem konzulatu, poslednji sledovi tega dnevnega sveta. Namesto njih se pokaže na zamegljeni šipi njegova razsvetljena soba in nejasni obrisi lastnega obraza.

Kdor bi skozi temo, polno megle in drobnega dežja, tisti hip pogledal proti francoskemu konzulatu in videl ta pramen luči, bi si pač nikoli ne mislil, s čim se muči in nad čim bedi trezni in resni konzul, ki čez dan ne zamudi niti ene minute za nobeno reč, ki ni stvarna, koristna in neposredna, povezana z njegovo službo.

Toda ni samo konzul čul v tej veliki hiši. Prav nad njegovo sobo so bila v prvem nadstropju razsvetljena tri okna, z zavesami iz bosenskega platna. Tu je nad svojimi papirji sedel des Fossés.

(Se nadaljuje)

V Neaplju stavkajo uslužbenci cestne železnice; ob vsej rivieri Quaija se vleče veriga praznih tramvajskih voz, na Piazza Triumfatore pa se je zbrala gruča vozačev in sprevodnikov. Napolitananci, urni ko živo srebro.

Nad njihovimi glavami, za železno vrtno ograjo, visoko v zraku se leskeče tenak curek vodometa, podoben klini ostrega meča. Velika množica ljudi, ki se morajo peljati na vse strani mesta, je zbrana okrog sprevodnikov, in vsi ti trgovski pomočniki, vajenci, krošnjariji in šivilje jezno in glasno izražajo svoje ogorčenje nad stavkajočimi. Slišati je srdite besede in zlobne zbadljivke, in kar naprej mahajo po zraku roke, s katerimi zna Napolitanec govoriti enako učinkovito in zgovorno, kakor s svojim neumornim jezikom.

Iznad morja pihlja hladen vetrič, velikanke palme v mestnem parku lahno majejo s svojimi temnozelenimi, pahljačam podob-

V skupinah po dva ali trije stoje v bližini gizdalinsko oblečeni uradniki mestne policije; njihova naloga je paziti, da množica ne bi motila avtomobilskega prometa. Drže se popolnoma nevtralnno, gledajo godrnjače enako ravnodušno kakor stavkarje, ki so jim psovke namenjene, in dobrodušno zbijajo šale zdaj na račun teh, zdaj spet onih, če postane mahanje z rokami in kričanje preveč ognjevito. Za primer resnih spopadov je pripravljen v ozki stranski ulici odred karabinjerjev, držočih v rokah kratke, lahke puške. To je na moč zlovesča skupina ljudi s trioglatami kapami, v kratkih črnih plaščih in z ozkimi rdečimi progami na hlačah.

Psovke in smeh, očitki in svarila nenadoma utihnejo; množica se zgane, prevzame jo nova ubranost, ki nekako vse izgledi; stavkajoči še zmeraj gledajo mračno predse, hkrati pa se tesneje strnejo, iz množice pa je slišati vzklrike:

nenahoma nekaj dopoveduje in maha z rokami okrog sebe.

Množica se umakne od tramvajskih voz. Vojaki pa se takoj razkrope liki nanizani biseri vzdolž voz in se postavijo na ploščadke, na katerih stoje stavkajoči.

Mož s cilindrom in nekaj ljudi okrog njega kriči in maha z rokami, ko da se jim je zmešalo:

»Zadnjokrat... Slišite?«

Oficir si zdolgočaseno viha brke in gleda v tla. Mož, ki ga je spremljal, prihitel k njemu, zavihati cilindar in mu s hripavim glasom nekaj zakliče. Oficir ga pogleda po strani, se vzravna in izprsi — slišati je, kako izgovarja povelja. Takoj skočijo vojaki po dva in dva na ploščadke, vtem ko vozači in sprevodniki poskačejo z njih.

Množici se zdi to smešno. Od vseh strani zadoni tuljenje, žvižganje in smeh, ki pa takoj spet utihne. V grobni tišini se začno ljudje dolgih obrazov, ko da so se nena-

gledalcev. Ljudje tulijo, kriče in hite proti tračnicam; mož s panamskim klobukom po tege pokrivalo z glave, ga vrže visoko v zrak, leže kot prvi na tla, potreplja pokraj sebe ležečega stavkarja po rami in mu zakriči bodrilne besede v obraz.

Za njim začno legati na tračnice nešteti veseli, hrumeči ljudje, ki jih pred tremi minutami sploh še ni bilo tu, skoraj tako, kakor da jim je nekdo odrezal noge. Smeje padajo na tla, se reže in obrnjeni k oficirju nekaj kriče, oficir pa maje z lepo glavo, govori z možem s cilindrom na glavi in mu maha z rokavicami pod nosom.

Medtem prihajajo novi ljudje in legajo na tračnice. Ženske mečejo košare in zavitke na tla; fantiči se smeje zvijajo po tleh ko premrazeni psi, čedno oblečeni ljudje se valjajo po prahu.

Pet vojakov gleda s ploščadke prvega voza na kup teles pod kolesi: oprijemljejo se roba voza, sklanjajo glave nazaj in se smejejo na vse grlo. Zdaj niso več podobni kositrnim igračem.

... Čez pol ure tramvajski vozovi že spet škripljejo in cvilijo po neapeljskih cestah. Na ploščadkah stoje zadovoljno namuzani zmagovalci, hodijo po vozovih in vprašujejo:

»Vozne listke?«

Ljudje, ki jim mole pod nos rdeče in rumene listke, jim mežikajo z očmi, se smehljajo in dobrodušno brundajo predse.

ANEKNOTE

Ko je Sauerbruch imel prvo predavanje na Münchenski univerzi je rekel:

»Zdravnik, ki ne pozna anatomije, je podoban krtu. Oba delata v temi in rezultat njune dejavnosti so sveži kupi zemlje.«

Ko je bila na oblasti laburistična stranka, je neki diplomat vprašal Churchilla, ali bo prišlo do vojne.

»Sploh ne,« je odvrnil Churchill, »ko je bil Mr. Shindwell minister za premog, ni bilo premoga. Zdaj je Mr. Shindwell vojni minister.«

Cornelius Vanderbilt si je nakopal sovražstvo mogočnih ameriških ženskih društev zaradi nepremišljene izjave, ki jo je dal na nekem banketu. Rekel je: »Tri vrste američank poznam — lepe, pametne in večino.«

MAKSIM GORKI:

ZMAGOVALCI

Iz zbirke „Pravljice resničnosti“

nimi listi, sem ter tja, vtem ko spominjajo njihova debela na noge orjaških slonov, izklesane iz kamna. Fantiči — na pol nagi otroci neapeljskih ulic — skačejo okrog ko vrabci in polnijo zrak s smehom in kričanjem.

Mesto, podobno staremu bakrorezu, je zalito z žarki pripekajočega sonca in buči ko orgle; modri valovi morskoga zaliva bučajo enakomerno ob kamnito obalo in spreminjajo mrmranje in kričanje ljudi liki tamburin s svojim bobnanjem.

Stavkajoči stoje povešenih glav stisnjeni v gručo. Na razdražene krike množice komaj odgovarjajo, plezajo na železno ograjo okrog parka in zaskrbljeno pogledujejo čez glave ljudi po cesti kot krdelo volkov, ki so jih obkolili psi. Vsem je jasno, da so ti enako oblečeni ljudje čvrsto povezani z neomajno voljo, da ne bodo popustili, in to navdaja množico s še večjim srdom. V njej so seveda tudi filozofi, ki mirno kade svoje cigarete in skušajo tolažiti najbolj vnete stavkarje:

»He, signor! Kaj boste pa počeli, če ne bo dovolj makaronov za otroke?«

»Vojaki!«

In že se razlega zaničljivo, zmagovito žvižganje, namenjeno stavkajočim; vojake pozdravi množica z radostnimi vzkliki. Debeluhast gospod v sivi poletni obleki, s panamskim klobukom na glavi začne plesati in cepetati z nogami po tlaku. Sprevodniki in vozači se počasi prerinejo skozi množico in se bližajo vozovom cestne železnice, nekateri se povzpno na njihove ploščadke. Zdaj zro še mračneje predse in odgovarjajo med prerivanjem skozi množico na sovražne klice z grobimi besedami. Hrup se polega. Vtem ko se stavkajoči prerivajo skozi sovražno razpoloženo množico, jo razkrope tako, da se razdeli na posamezne skupine in da se nekoliko pomiri.

Od obale Sante Lucie se bližajo plesočih korakov, enakomerno stopajoč z nogami in mehnično, enolično mahajoč z levico majhni, sivi vojaki. Videti so ko iz železa viliti in hkrati kakor tovarniške igrače... Na čelu stopa čeden, strumen oficir visoke postave, namršeni obrvi in zaničljivo našobljeinih ustnic, pokraj njega pa poskakuje debeluhast mož s cilindrom na glavi, mu

doma postarali, in začudenih pogledov odmikati od tramvajskih voz in z vso težo pritiskati na prvi voz.

Šele tam je videti, da leži na tleh dva koraka od voza čez tir sivolas sprevodnik z obrazom razoglavlega vojaka, vznak, s konci brkov obrnjenih navpično kvišku. Tik njega se vrže z opičjo naglico na tla fantič, za njim pa legajo počasi in mirno na tla zmeraj novi ljudje.

Množica zamolklo mrmra; slišati je glavo, ki prestrašeno kličejo Madono. Nekateri mračnih obrazov kolnejo, ženske vreče, otroci pa razburjeno spričo tega čudnega prizora skačejo okrog ko gumijaste žoge.

Mož s cilindrom z jokajočim glasom nekaj tuli; oficir ga pogleda in skomizgne z rameni; njegova dolžnost je nadomestiti sprevodnike z vojaki, ni pa dobil povelja, naj udari na stavkajoče.

Tedaj plane mož s cilindrom sredi gruče prizadevnih ljudi h karabinjerjem. Le-ti se zganejo, pristopijo, se sklonijo nad ljudi, ležeče na tračnicah in jih hočejo dvigniti.

In tedaj se začne boj, nemir in hrup. Iznenada pa se zgane vsa siva, prašna gruča

za oddih in razvedrilo

Domislice

Narava ne pozna nagrade ne kazni samo posledice.

Sočutje ni nikdar razmetavanje — razen seveda sočutje s samim seboj.

Nasprotnik najboljšega ni najslabše, temveč zadovoljivo.

Dober poslušalec misli največkrat na kaj drugega.

Kadar se oziraš po prijazni roki, ki naj bi ti pomagala v stiski, boš našel edinole svojo.

Če te vprašajo, ali neko delo znaš, odgovori: Jasno. Glej samo, da potem tudi odkriješ, kako se to v resnici dela.

So norosti, ki se raznesejo kot nalezljiva bolezen.

Dobrota je le druga beseda za srečo. Nekateri so kot imenovalec v ulomku. Večje kot se delajo, manjši je rezultat.

Pes je eden od redkih vzrokov, ki človeka še spravijo na sprehod.

Bistvo poguma ni v tem, da srce ne trepeče, temveč v tem, da tega nihče ne opazi.

Lev Savič Turmanov, vrl malomeščan z lepim premoženjem, mlado ženo in solidno plešo, je nekoč pri nekem prijatelju kartal. Ko je zgubil toliko, da mu je pot oblival čelo, mu je nenadoma šinila v glavo misel, da že dolgo ni pil vodke. Vstal je in se po prstih odmajal med igralnimi mizami v okrepčevalnico. Lev Savič si je natočil čašico, popil vodko in namršil obraz v bolesten izraz. Toda v naslednjem trenutku je slišal izza stene glas:

»Dobro, dobro...« je dejal veder ženski glas. »Toda kaj naj bi to bilo?« — Moja žena, — je Lev Savič takoj spoznal svojo boljšo polovico. Toda s kom neki govori?

»Kadar hočeš, dušica...« je odgovoril za steno globok, sočen bas.

Anton Pavlovič Čehov:

Maščevanje kramarske duše

»Danes ne bi šlo, jutri sem ves dan zaposlen...«

»To je Dehtjarev!« je spoznal Turmanov v basu enega svojih prijateljev. »Torej tudi ti, Brut! Mar je res ujela tudi njega? Kako nenasitna, neugnana ženščina! Niti enega dneva ne more preživeti brez romana!«

»Da, jutri sem zaposlen,« je nadaljeval bas. »Če hočeš, mi napiši jutri nekaj vrstic. Zelo me bo veselilo... Toda najino korespondenco morava nekako urediti. Najti morava nekakšno sredstvo. S pošto ne gre nič kaj dobro. Če ti pišem, lahko tvoj puran prestreže pismo pismonoši; če pa mi pišeš ti, prejme pismo moja žena v moji odsotnosti in ga zavržno odpre.«

»Hm, kako naj torej urediva to zadevo?« »S lom tudi ni mogoče pošiljati pisem, kajti tvoj brundač gotovo drži služkinjo in slugo na kratko. Sicer pa bi rad vedel, kaj počenja. Ali karta?«

»Da. In pri tem pa butec vedno izgublja.« »No, tedaj ima pač srečo v ljubezni,« se je zasmel Dehtjarev.

»Srček, nekaj sem si izmislil... Jutri, natančno ob šestih, ko se vrnem iz pisarne, pojdem skozi mestni park, kjer moram govoriti

z inšpektorjem. Poskusi torej dušica, še pred šestimi — ne pozneje — položiti listek v marmorno vazo na levi strani stare vinske trte. Veš?«

»Vem, vem...«

»To je poetično, skrivnostno in novo. In niti tvoj vampež, niti moja boljša polovica ne bosta ničesar izvedela o tem. Si razumela?«

Turmanov je popil še eno vodko in se vrnil k igralni mizi. Novica, ki jo je pravkar izvedel, ga ni presenetila ne razkačila. Časi, ko je besnel, rohnel, klet in celo pretepal ženo, so bili že zdavnaj minili. Že zdavnaj je bil pokopal sleherno upanje, vendar mu je bilo neprijetno, in izrazi kakor puran, brundač, vampež in tako dalje, so žalili njegovo samo-

ljubje. Čim bolj je razmišljal o tem, tem bolestneje je čutil žalitev...

Po prihodu domov je bil Turmanov razkačen in nezadovoljen. Morda bi bil vse to še nekako prenesel in pozabil, toda klepetanje njegove žene in njeno smehljanje ga je vsak trenutek spomnilo na »purana«, »brundača«, »vampeža«.

Oklofutati bi bilo treba tega smrkavca, je pomislil, javno bi ga kazalo osmešiti. In pomislil je, da bi bilo zdaj dobro premlatiti Dehtjareva, ali pa ga v dvoboju počiti ko vrabca.

Turmanov je dolgo hodil po sobi sem in tja in se naslajal nad takšnimi načrti. Iznenada je obstal in se udaril po čelu.

»Jo že imam! Bravo!« je vzkliznil in obraz mu je zažarel od zadovoljstva.

Po dolgem razmišljanju je sedel k mizi in napisal s svoji prav nič podobno pisavo in z mnogimi pravopisnimi napakami tole:

»Trgovcu Dulinu!

Gospod!

Če danes, 12. septembra ne bodo položeni v marmor v mestni park na levo od vinske trte

200 rubljev, boste umorjeni in vaša galanterijska trgovina zleti v zrak.«

»Dobro izmišljeno, kajne?« je zamrmral in si pomel roke. »Seveda se bo kramarska duša zbal in takoj obvestila policijo. Policaji bodo okrog šestih skriti v grmovju in če pride falot po pismo, ga bodo zgrabili... No, to se bo ustrašilo! Preden bo zadeva pojasnjena, bo imel dovolj časa, da se bo nasedel in našklepetal z zobmi... Imenitno!«

Lev Savič je sam odnesel pismo na pošto. Spal je z mirnim nasmehom na ustih in tako sladko, kakor že dolgo ne.

Okrog šestih zjutraj se ni mogel več pramagovati. Odhitel je v mestni park, da bi na

svoje oči užival obupni položaj svojega sovržnika.

Previdno se je priplazil prav do stare vinske trte in se skril v bližini za grmovje. Njegova nestrpnost ni poznala meje. Točno ob šestih je prišel Dehtjarev. Fant je bil očitno zelo dobre volje. Požvižgaval je nekaj predse in kadil cigareto.

»Zdaj boš pa takoj spoznal 'purana' in 'vampeža'! Le čakaj,« je m'slil Turmanov zmagoslavno.

Dehtjarev se je približal vazi in malomarno posegel z roko v njo. Turmanov se je dvignil na prstih in ga kar požiral z očmi... Fant je privlekel z vaze zavitek, ga pogledal od vseh strani in začudeno skomignil z rameni. Potem ga je počasi odvil, spet skomignil z rameni in napravil sila presenečen obraz: v zavitku sta bila dva bankovca po sto rubljev.

Dolgo je Dehtjarev opazoval bankovca. Naposled je zmajal z glavo in ju spravil v žep, rekoč: »merci.«

Nestrečni Lev Savič je slišal ta »merci«.

Zvečer je stal pred Dulinovo izložbo, žugal s pestjo napisani tabli in mrmral ogorčeno:

»Figar! Kramarska duša! Bedno ničel!«

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjico — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Nedelja, 23. 9.: 8.05 Kmečka oddaja — 11.00 Dunajski zajirk na zelenem — 12.45 Zrcala celovškega mestnega gledališča — 13.45 Tiha pola — 14.30 Pozdrav nate — 1.30 Križem skozi čas, križem skozi svet — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Naša kriminalna uganka — 21.10 Petdeset neznanih minut.

Ponedeljek, 24. 9.: 8.00 Domača književnost — 8.15 Orkestralni koncert — 12.03 Pestro mešano — 13.05 Opoldanski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 17.10 Popoldanski koncert — 18.35 Mladina in film — 20.15 In kaj mislite vi — 20.30 Rumeni ponedeljek — 21.15 Staroavstrijska slikanica.

Torek, 25. 9.: 8.15 Komorna glasba — 10.54 Posvet o kuhanju — 13.05 Opoldanski koncert — 14.45 Dežela in ljudstvo — 15.00 Posebej za vas — 16.00 Non stop-glasba — 18.35 Novosti na knjižnem trgu — 19.00 Srečna Avstrija — 20.15 Slušna igra: življenje mojega brata — 21.15 Melodije Nika Dostala.

Sreda, 26. 9.: 8.15 Orkestralni koncert — 13.05 Opoldanski koncert — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Hans Renger, mlad koroški avtor — 17.00 Popoldanski koncert — 18.15 Pomoči potrebuje vsak — 20.15 Velika simfonija — 22.10 Pogled v svet.

Četrtek, 27. 9.: 8.15 Glasba mojstrov — 13.05 Opoldanski koncert — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 15.45 Aktualna reportaža — 18.00 Kulturna poročila s Koroške — 18.05 Kmečka oddaja — 18.20 Gospodarski komentar — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 Slušna igra: prazne njive — polne parne — 21.10 Mi pojemo in govorimo o deželi ob Dravi: Beljak vrata proti jugu.

Petek, 28. 9.: 8.15 Orkestralni koncert — 13.05 Opoldanski koncert — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Non stop-glasba — 17.10 Razvedrilo za ljudi od danes — 18.00 Na boku pri koroških godbah na pihala — 18.35 Kaj pravi industrija — 21.15 Halo, tenagerji — 21.00 Glasbene šarade.

Sobota, 29. 9.: 8.05 Domači vrt — 12.40 Pogled na nedeljski šport — 13.05 Opoldanski koncert — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Večne česte, roman Herberta Struza — 16.00 Prazdravljeni — 16.30 Za poklicna zaposlena žena — 17.10 Dunajske melodije — 20.15 Pelles in Melisande, melodična drama — 22.05 Pogled v svet.

II. PROGRAM

Nedelja, 23. 9.: 8.15 Kaj je novega kviz s Heinzom Conradom — 10.10 Glasbena mešanica — 13.10 Za avtomobiliste — 15.00 Vesela pesem, veseli zvoki — 17.10 Gledališka oddaja — 18.30 Ognjevitve gosli — 19.10 Teden svetovnih dogajanj — 20.00 Lepi glasovi, lepe viže — 21.45 Šport z vsega sveta.

Ponedeljek, 24. 9.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.—5 Oddaja za šolarje — 9.35 Iz dejavnosti velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelje oper — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.30 Zaljubljene gosli — 17.15 Mi smo brali za vas — 18.00 Veseli srednji val — 19.30 Richard Wagner: Venec Nibelungov — 22.40 Swing easy.

Torek, 25. 9.: 8.05 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Prometna oddaja za mladino — 11.00 Za ljubitelje resne glasbe — 13.20 Teden pri združenih narodih — 14.35 Iščem ključ k raju — 15.30 Mlada dekleta imajo to rada — 16.30 Življenje se prične s šestdeset — 18.00 Glasba za delopust — 20.00 Robert Scholz dirigira.

Sreda, 26. 9.: 8.00 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz dejavnosti velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelje oper — 15.30 Veliki dunajski radijski orkester — 17.30 Reporterji med poljo — 17.40 Domači zdravnik — 20.00 Na deskah, ki pomenijo svet — 21.40 Aktualni prispevek.

Četrtek, 27. 9.: 8.00 Prosimo, prav prijazno — 11.00 Za ljubitelje resne glasbe — 13.30 Mali koncert — 14.35 Ali loči železna zavesa tudi književnost? — 15.00 Na Štalenski gori — 16.00 Velika zapeljivost noči 17.15 Raziskovalci v gosteh — 18.00 Glasba od blizu in daleč — 21.00 Meje izkušenj — 21.55 Svetovni šport.

Petek, 28. 9.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Avstrijski tehniki — 10.40 Od monarhije k republiki — 13.30 Za prijatelje oper — 15.30 Niko Dostal in njegovi komadi — 18.00 Glasba razvedri, enkrat tako drugače — 19.30 Slušna igra: Cap Farewell — 21.00 Septemberski nocturno.

Sobota, 29. 9.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.30 Bodite čisto liho — 11.00 Narodne viže 13.20 Otvoritev groškega velesoja — 13.35 Pomembni umetniki — 15.15 Non stop-glasba — 17.40 Narod in domovina — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 20.00 Vse deset, veseli kviz — 21.00 Mali dunajski radijski orkester — 21.15 Pariški ABC.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Nedelja, 23. 9.: 7.30—8.00 Duhovni nagovor. — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 24. 9.: 14.15—15.00 Poročila, objave. — Pregled sporeda. — Anton Martin Slomšek. (Ob 100-letnici smrti) — 18.00—18.15 Kaj bo sinku sen prineslo...

Torek, 25. 9.: 14.15—14.45 Poročila, objave. — Domači zbori.

Sreda, 26. 9.: 14.15—15.00 Poročila, objave. — V sredo popoldne v prijetni družbi.

Četrtek, 27. 9.: 14.15—14.45 Poročila, objave. — Pesem o jeseni...

Petek, 28. 9.: 14.15—15.00 Poročila, objave. — Žena in dam.

Sobota, 29. 9.: 9.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 306,1 ali 980 Kc/sek.

Nedelja, 23. 9.: 8.30 Od nedelje do nedelje — 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenski narodni motivi — 11.30 Oddaja za najmlajše — 13.30 Glasba po željah — 18.00 Tvarnica sanj — 19.15 Nedeljski vestnik.

Ponedeljek, 24. 9.: 18.30 Skladbe jugoslovanskih avtorjev — 19.30 Znanost in tehnika — 20.30 Mignon, opera.

Torek, 25. 9.: 18.30 Italijanski operni pevci — 19.20 Žana povadnega moža — 21.00 Ob stoletnici smrti Antona Martina Slomška — 21.30 Klavirske sonate Ludwiga van Beethovna.

Sreda, 26. 9.: 18.30 Schubertove melodije — 19.30 Turistični razgledi — 21.00 Sobota, nedelja in ponedeljek, igra v treh dejanjih.

Četrtek, 27. 9.: 18.30 Iz italijanskega glasbenega ustvarjanja — Sopranistka Ksenija Vidali Zebre — 19.30 Z Valvazorjem po naši deželi — 21.00 Simfonični koncert.

Petek, 28. 9.: 18.30 Iz simfonične glasbe 19. stoletja — 19.00 Debussy: Kvartet v g-molu — 19.30 Človek in cesta — 20.30 Gospodarstvo in delo.

Sobota, 29. 9.: 13.30 Pristanišča v lahki glasbi — 14.40 Pojejo Palanca Lesjak in Duo sa kvaterna — 16.00 Junaki športa — 18.30 Skladbe julijskih avtorjev — 19.15 Tržaški obiski — 20.00 Športna tribuna — 20.40 Zbor iz Proseka-Kontavela.

TELEVIZIJA

Nedelja, 23. 9.: 17.00 Za mladino nad 11 let — 18.00 Vilma und King — 19.00 V žarometu — 19.30 Družina Leitner — 20.30 Štebri družba.

Ponedeljek, 24. 9.: 19.00 Angleščina za storo in mlado — 19.30 Mednarodni kmetijski pregled — 20.30 Aktualni šport — 20.50 „Wallenstein“, I. del.

Torek, 25. 9.: 19.00 Angleščina za storo in mlado — 19.35 Mala besedica kviz — 20.20 Muziak kratkih filmov — 20.30 Enainvajset — 21.15 Naš planet Zemlja.

Sreda, 26. 9.: 17.00 Za otroke nad 5 let — 19.00 Angleščina za storo in mlado — 19.35 Vestli iz Avstrije — 20.30 Vaš naslop, prosimo — 21.15 Skupna oddaja Dunaj-München.

Četrtek, 27. 9.: 11.00 Mali svet velikih žud — 19.00 Angleščina za storo in mlado — 19.35 Športni kaleidoskop — 20.30 Diskusia o zavarovanju življenja — 21.00 Gabriela Schillinga beg, slušna igra.

Petek, 28. 9.: 19.00 Angleščina za storo in mlado — 19.35 Z očmi naših otrok — 20.30 Mala dragocenosti velikih mojstrov — Ikriv, podoba japonskega uradnika.

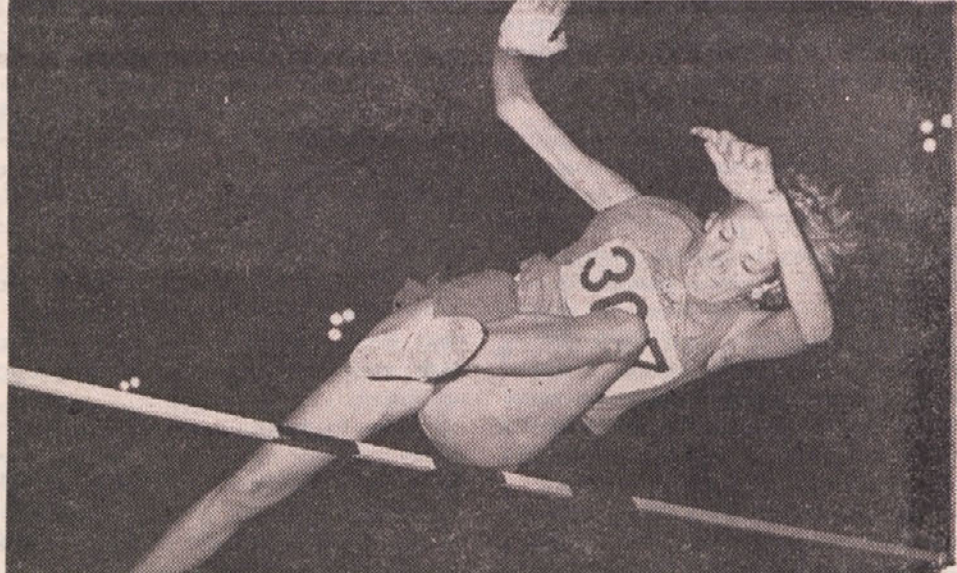
Sobota, 29. 9.: 19.05 Kaj bomo videli novega — 20.20 poj z menoj, igra z menoj.

Slovensko dekle, ki je zaposlena na Dunaju oziroma se namerava tam zaposliti, lahko dobi za protiuslugo pomoči v gospodinjstvu prijetno stanovanje na razpolago. Ponudbe na upravo Slovenskega vestnika v Celovcu, Gasometergasse 10.

Železničar, brez krivde ločen, išče življenjsko družico in dobro gospodinjico v starosti 40 do 50 let. — Ponudbe na upravo lista.

Zveza koroških partizanov obvešča
da priredi s sodelovanjem Slovenskega planinskega društva in Zveze slovenske mladine, dne 30. septembra izlet na Ojstro v Lobniku. Srečanje bo ob 12. uri na vrhu Ojstre.

V nedeljo, 14. oktobra 1962, pa bo izlet na Svinjino planino. Zborna mesto na vrhu Svinje planine — Speikkogel tudi ob 12.00 uri.

Na sliki: Jolanda Balasz je uspešno preskočila višino 1,83 m Njen svetovni rekord pa leži na višini 1,91 m

Evropsko prvenstvo v lahki atletiki:

Končne borbe za kolajne

V nedeljo je bil v Beogradu zaključen VII. evropski šampionat v lahki atletiki, ki se je pričel v sredo preteklega tedna in na katerem je sodelovalo okrog 1000 atletov in atletkin iz 28 evropskih držav. Napete tekme v teku, skoku in metu je vsak dan gledalo okoli 40.000 ljudi, pri zaključnih tekmah v nedeljo pa je njihovo število naraslo na 50.000.

Ob poturiju evropskih koračnic so predstavniki ekip z nacionalnimi zastavami vkorakali na stadion JLA ter se postrojili pred zahodno tribuno, nakar je imel predsednik organizacijskega komiteja Vlada Ivekovič krajši govor. Za njim so spregovorili še drugi predstavniki, nakar je predsednik IAAF, markiz Ekster zaključil šampionat z željo, da bi tudi to srečanje prispevalo k zblizanju med narodi v Evropi in v svetu.

Gledalci med njimi tudi predsednik republike Josip Broz Tito, so pri zaključnih tekmah prišli na svoj račun. V izredni konkurenci so bili izenačeni številni državni, evropski in svetovni rekordi.

Avstrijski metalec kladiiva Thun je v elitni konkurenci zasedel izredno častno 4. mesto, medtem ko so ostali naši zastopniki močno razočarali. Presenetili pa so organizatorji šampionata Jugoslavlani z zboljšanimi državnimi rekordov in uvrstitvami v prve šestorice. Tekmovalka v skoku v višino, Olga Gere je zasedla drugo mesto za slovitro Romunko Jolanda Balasz, ki že več kot tri leta ni doživela poraza.

Po šampionatu v Beogradu so postali evropski prvaki:

- V ženskih disciplinah:**
- Tek**
- 80 m z oviro Tereza Cieplá (Poljska) 10,6
 - 100 m Dorothy Hyman (Anglija) 11,3
 - 200 m Jutta Heine (Nemčija) 23,5
 - 400 m Marija Ilkina (SSSR) 53,4
 - 800 m Gerda Kraan (Nizozemska) 2:02,8
 - Skok višina Jolanda Balasz (Romunija) 1,83 m
 - Skok daljina Tatjana Šelikanova (SSSR) 6,36 m
 - Krogla Tamara Press (SSSR) 18,5 m svet. rek.
 - Disk Tamara Press (SSSR) 56,91 m
 - Kopje Elvira Oxallina (SSSR) 54,93 m
 - Peterboj Galina Bistrava (SSSR) 4833 točk
 - Štabela 4 x 100 m Poljska 44,5

- v moških disciplinah:**
- Tek**
- 100 m Claude Piquemal (Francija) 10,4
 - 200 m Ove Jonsson (Švedska) 20,7
 - 400 m Robbie Brightwell (Anglija) 45,9
 - 800 m Manfred Matuschewski (Nemčija) 1:50
 - 1500 m Michel Jazy (Francija) 3:40,9
 - 5000 m Bruce Tulloch (Anglija) 14:00,6
 - 10.000 m Pjotr Bolotnikov (SSSR) 28:54,0
 - 100 m z oviro Anatolij Mihajlov (SSSR) 13,8
 - 400 m z oviro Salvatore Morale (Italija) 49,2
 - 3000 m z oviro Gaston Rôlants (Belgija) 8:32,6
 - Skok v višino Valerij Brumel (SSSR) 2,21 m
 - Skok v daljino Igor Ter-Ovanesjan (SSSR) 8,19 m
 - Skok s palico Pentti Nikula (Finska) 4,80 m
 - Trsakos Josef Schmidt (Poljska) 16,55 m
 - Krogla Vilmos Varju (Madžarska) 19,02 m
 - Disk Vladimir Trusenjev (SSSR) 57,11 m
 - Kopje Jan Lusiš (SSSR) 82,04 m
 - Kladiivo Gyula Zsvoczki (Madžarska) 69,64 m
 - Deseterboj Vasilij Kuznjecov (SSSR) 8026 točk
 - Maraton Brian Kilby (Anglija) 2:23:18,8
 - Štabela 4 x 100 m Nemčija 39,5
 - Štabela 4 x 400 m Nemčija 3:05,8
 - Hoja na 20 km Mehews (Anglija) 1:35:54,8
 - Hoja na 50 km Abdou Pamich (Italija) 4:18:46,6

NOGOMET

Debakel sredi Dunaja:
AVSTRIJA ZGUBILA PROTI ČESKOSLOVAŠKI 0 : 6 (0 : 3)

Quo vadis, avstrijski nogomet? — Kar nam je v nedeljo pokazala izbrana avstrijska enajstorica, res ni bil več nogomet. Naravnost nerazumljivo je, kako more avstrijski nogometni »šef« Decker po ponavljajočih se neuspehih postaviti tako stare igralce, kot so n. pr. Storz, ing. Hanapi in dr. Schleger v moštvo, ki naj zastopa nekoč tako slovečo deželno nogometno. Kar smo videli v nedeljo, sili k ugotovitvi, da naše nacionalno moštvo trenutno ne sodi niti v evropsko povprečje. Kako drugačno je bilo češko nacionalno moštvo: moderen, hiter in tehnično odlični nogomet, skratka češko moštvo je v igri prevzelo vlogo učiteljev, avstrijsko pa se je moralo zadostiti z vlogo slabih učencev. Nedeljska tekma je morala spraviti do treznosti tudi tiste, ki mislijo, da so pri nogometu slovita imena vse. Upajmo, da bo do jeseni spremenjeno celotno avstrijsko nacionalno moštvo, kajti tedaj bo treba iti v Budimpešto znova »pobirati« kostonje iz žerjavice.

V Leipzigu:
JUGOSLOVIJA : VZHODNA NEMČIJA 2 : 2 (2 : 1)

Nogometni reprezentanci Jugoslavije in Vzhodne Nemčije, ki sta se v nedeljo pomerili ob deževnem vremenu v Leipzigu, sta igrali neodločeno. Vzrok po sodbi gledalcev: jugoslovansko moštvo ni pokazalo igre, krkšne smo pri njem navajeni. Vzhodno nemško moštvo pa je zlasti v drugem polčasu pokazalo ostro igro, s katero je bila proti Jugoslovanom vedno v premoči.

Končno prva zmagala po počitnicah:
ŠT. JANŽ : RUDA 3 : 1 (0 : 1)

Naposled je šentjanška enajstorica le osvojila prvi dve prvenstveni točki. Tekma sama je potekala v veliki premoči gostov iz Št. Janža, ki pa — to bodi tudi povedano — spet niso znali izrabiti številnih odličnih priložnosti pred nasprotnikovimi vrati, da bi izboljšali svoj izredno slab količnik golov. Izgleda, da se šentjanški napad še ni znašel. Upamo pa, da se bo kmalu znašel, da bo nedeljska zmagala res začetek napredovanja na prvenstveni lestvici v lanske višine.

Ko postajajo večeri daljši priporočamo izbrano daljše branje

- Fran S. Finžgar: **Pod svobodnim soncem**, roman, 461 str. ppl. 62.- šil.
- Franc Ks. Meško: **Izbrana dela v petih knjigah**, pos. knjiga 32.- šil.
- France Bevk: **Domačija**, povest 140 str. broš. 24.- šil.
- Ivan Cankar: **Hiša Marije pomočnice**, povest, 106 str. ppl. 23.- šil.
- Anton Ingolič: **Kje ste Lamutovi**, roman, 472 str. pl. 75.- šil.
- Janez Jalen: **Ograd**, pripoved. 370 str. pl. 65.- šil.
- Juž Kozak: **Bel mecesen**, 114 str. broš. 5.- šil.
- Janez Trdina: **Rože in trnje**, 252 str. pl. 30.- šil.
- Karel Prušnik-Gaspar: **Gamsl na plazu**, 360 str. polusnje 45.- šil.
- Koroška v borbi, 222 str. ilustr. broš. 18.- šil.
- J. F. Perkonig: **Ugrabljena strd**, 148 str. pl. broš. 35.- šil.
- Miško Kranjec: **Pesem gora**, roman, 419 str. ppl. 25.- šil.
- Ciril Kosmač: **Iz moje doline**, novele, 483 str. ppl. 26.- šil.
- 20.- šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

ZAHVALA

Ob bridki izgubi naše ljubljene Jagrove mame

Marije Kačnik roj. Picej

izrekamo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, zastopnikom oblasti in organizacij, učiteljstvu in vsem drugim, ki so pokojno spremili k zadnjem počitku ter za darovane vence in cvetje priščno zahvalo.

Posebej se zahvalujemo č. g. župniku Kogleku za njegov globoki, tolažilni posmrtni govor, častili duhovščini, g. dr. Wutteju, Komarjevi družini, pevcem in zborovodjema ter pogrebem.

Mala vas pri Škocijanu, 13. 9. 1962.

Žalujoči mož in hčerke